ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ

Գրութիւնք ետ չեն տրուիր

Բաժանորդագրութեան պայմանները տեսնել Դրդ. էջը

Կ. ՊՕԼԻՍ, ԳԱԼԱԹԻԱ

10 ՓԱՐԱ

Արեւելք

ԱԶԳԻՆ ՕՐԱԹԵՐԹԸ

10 PARAS

آره ولك
ارمنيجه يومى و سياسى غزته
صاحب امتيازى قره كين بوياجيان
درعليه غلطه

AREVELK
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur Propriétaire
Karekin Boyadjian
Cons/ple Galata

ԴԵՄՈԿՐԱՏՈՒԹԻՒՆ ԹԷ ԴԵՄԱԳՈԳՈՒԹԻՒՆ

Ներկայումս անցողական ժամանակի ամենածանր երկունքի մէջն է գտնւում մեր երկիրը։

Նա ինչպիսի անհեղ ու փոթորկալից շրջաններից էլ անցնելու լինի, ինչ տագնապների էլ ենթարկւի, այնուամենայնիւ «ակնկալութեան զաւակը» ծնելու է։ Սա բնական օրէնք է. անխուսափելին է, ճակատագրական հրամայականն է։

Սակայն ոչ պակաս բնական օրէնք է և այն հանգամանքը, որը՝ մարդկութեան հասակի ամբողջ պատմութեան ընթացքում, անհերքելի փորձերով մեզ ստիպել է ծննդկանի առջեւ խոնարհել, նրա բոլոր ցաւերի, ջղաձգութիւնների ամենաճշգրիտ դարմանը հայթայթել, որպէս զի նորածինը լինի կանոնաւոր, առողջ, բնական։

Ինչ ճշմարիտ է մի անհատի համար, նոյնը աւելի եւս ճշմարիտ է անհատների համախմբութեան — մի երկրի, ներկայ դէպքում, մեր երկրի համար։

Սակայն երբեր գրութիւնը այնպիսի կացկանդումների մէջ է դրել մտածողին ու գործողին, որ ակամայից սեւ մտքերը պատում են քեզ և սկսում ես՝ հակառակ ինքնայուսադրութեանդ, յուսահատութեան մէջ ընկնել և հաւատալ, որ «ակնկալութեան զաւակը» եթէ ոչ վիժելու, գէթ ցաւագար է ծնելու։

Ինչո՞ւ։

—Որովհետեւ նա, օրին անարդար երաւակարգը դրել է կառք վարելու պաշտօնի մէջ։ Այսօր կոչւում է մեր երեխայի մանկաբարձը լինելու՝ մեր երկրի գործերը վարելու։ Սա՝ եթէ պախարակելի էլ չլինի, սակայն և գովելի էլ չէ։

Պ. Շահրիկեան Ատաբազարի մէջ պիտի բանախօսէր եկեղեցում. կառապաններից և մսագործներից կազմուած (իրանց ասած փաստերը) մի քանի հարբած անձնաւորութիւններ, սոփաները ձեռներին, թոյլ չտուին։

Ինչո՞ւ։

—Որովհետեւ այնպէս էին հրամայել վարդապետի յետեւում թագնուած մի քանի պատուելիներ, կ'ուզէք ասէք՝ չէրիաթճիներ։

Պ. Բիւզանդ Քէչեան Ղալաթիոյ խորհրդարանի մէջ պիտի քննարկէր եկեղեցու փակումը միթինգների համար։ Հասարակական ատեանի ցած խաւերում եղող մի քանի անծանօթներ սոփայեցին ու թոյլ չտուին։

Ինչո՞ւ։

—Որովհետեւ այդպէս էին հրամայել վարդապետի յետեւում թագնուած մի քանի գործիչներ, կ'ուզէք ասէք՝ իճճակոչներ։

Եւ այս ամէնը կատարւում է ժողովրդի անունով, այն ժողովրդի, որը գործին անտեղեակ, որպէս հանդիսատես՝ նայում է, վրդովւում, գլուխը շարժում ու անցնում։

Այժմ ասացէք, խնդրեմ, ինչ պիտի լինի սրա հետեւանքը։ Սրանից յետոյ մենք կարո՞ղ պիտի լինինք ասելու, թէ մեր «ակնկալութեան զաւակը» ծնելու է առողջ և նորմալ։ Անշուշտ ո՛չ. որովհետեւ այս դասակարգային կռիւը, ինչպէս ոմանք սիրում են ասել, դասակարգային կռւի ազնիւ զէնքերով չէ վարւում, այլ վարւում է դեմագոգօրէն՝ խուժանավարական եղանակով, այսինքն՝ չագանակը կրակից հանում է ո՛չ թէ դէմոսը, ո՛չ թէ կազմակերպուած մարմինների ձեռքով, այլ, երկու կողմից եւս, խուժանի ձեռքով, որը թէեւ տգէտ, բայց այն աստիճան անկեղծ չէ, որ միշտ էլ չագանակը թելադրողին յանձնի։ Նա՝ խուժանը, որքան եռանդուն կերպով թեքւի դէպի լաւը, նոյնքան դիւրութեամբ եւս թեքւել գիտէ դէպի վատը, յոռին։ Նա անգիտակից շինարար ոգին է, որպէս եւ անգիտակից կործանարար ոգին։

Նա էր, որ՝ Հռովմում սուսերամարտների վրայ եղած բռնութեան պատճառով՝ Սպարտակի գլխին հաւաքուած՝ երկու տարի շարունակ հերոսական գործեր կատարեց, սակայն և նա էր, որ Գալիլէի խաչոյկի վրայ իր խանձողը նետեց։ Նա էր, որ Մովսէսին ստիպում էր փարաւոնի լծի տակից մէկ օրով առաջ ազատւել, սակայն նա էր, որ սոխ ու սխտորի համար Մովսէսին դէպի փարաւոնի լուծն էր հրում։ Նա էր, որ ֆրանսական յեղափոխութեան ժամանակ Պաստիլը կործանեց, սակայն նա էր, որ նոյն այդ Պաստիլը կործանելուց անմիջապէս յետոյ երկրի համար նախատինք եղաւ իր շօֆֆեռական արարքներով։

Նա էր, որ Ռուսաստանում յեղափոխութեան առաջին օրը յեղափոխականների հետ միացած՝ հրաշքներ գործեց և ցարական կառավարութիւնը սարսեցրեց, սակայն նա էր, որ երկրորդ օրը Նիկոլա ցարի մոնոպոլի օղին խմելով՝ յեղափոխականներին կոտորեց, երկրի ահագին հարստութիւնը հրի ճարակ տւեց։

Եւ վերջապէս՝ միթէ նա չէ՞, որ Պոլսի ամեն քայլափոխում ձեր աչքի առջեւ երբեմն համիտականութեան դէմ է, երբեմն՝ թեր։ Նա յեղյեղուկ է, այլայլելի է, փոփոխամիտ է։ Ուստի նա չէ այն ազդակը, որով պիտի տարւի երկրի մէջ եղած դասակարգային և այլ կռիւները։

Եւ նրան կանչողը, նրանով գործ կատարողը ոչ թէ գործիչ է, կամ քաղաքական կուսակցութիւն է, այլ բառի ամենալայն իմաստով դեմագոգ, խուժանավար։ Իսկ այդպիսիներին ժողովուրդ անունը տալ, նշանակում է ծիծաղել նրանց վրայ, որոնցից իսկապէս կազմւում է ժողովուրդը, — իր անձնական օգտին հասնելու համար համայնաբար գործողը։

Հարցը դնում ենք չեչտակի իր կողին վրայ.

—Ի՞նչպէս պէտք է կռւել

Ասել մեր երկրի մէջ կռիւ չկայ, դա կատարեալ անմտութիւն է, դա Արդուեան-խմբակի տրամաբանութիւնն է, որը կռիւը չէ ընդունում որպէս երկրի մէջ եղած կաթեգորիաների ծննդեան հետեւանք, սակայն յանուն դասակարգի իր պատգամաւորն է ուղարկում Օրմանեանի մօտ, այնպէս, ինչպէս խօսքի ազատութիւն է քարոզում իր Ահմէդի տպարակ «ծրագրի» մէջ, բայց և իր քաջամարտիկ Սև-Հողերգուն զէնքը ձեռքին մի քանի վարձկանների հետ «կալաբաշի» վրայ է ուղարկում։ Ակամայից, հայկական այն առածը թէ «կատուն էլ է աղանձ ուտում», մարդուս միտն է գալիս։ Բայց անցնինք։

Այո՛, մեր երկրում դասակարգային կռիւը կայ և հետզհետէ սկսում է լայն ծաւալ ստանալ. կան մեր երկրում պարլամենտ և քաղաքական կուսակցութիւններ, աւելացրէք դրա վրայ Ազգ. Ժողովը, որը միեւնոյն ստորագելիները ունի, ինչ որ պարլամենտը։

Քաղաքական կուսակցութիւնը, եթէ իրօք հրապարակ է եկել որպէս մի որոշ դասի իդէօլոգ, նա օրինական ճանապարհով պէտք է աշխատի իր ձեռքը ձգել այն բոլոր ազդակները, որով նա գերակշիռ, ձայն ունենալ կարողանայ այդ հաստատութիւնների մէջ և այնտեղ թէ ստեղծագործել և թէ գործադրող պաշտօնավարութիւնները (ֆոնքսիոն) մղի ըստ իր աշխարհայեացքի։ Սա ինքը հէնց դեմոկրատականութիւնն է, որով էլ պէտք է անպայման առաջնորդւի քաղաքական կուսակցութիւնը։ Դրանցից դուրս չկայ նրա համար մի որեւէ ուղի։

Իսկ եթէ արհեստական ուղիներ կ'ընտրի, որը անկասկած պիտի անցնի դեմագոգութեան շրջանագծով, այդ բնաւ չի տանիլ մեր երկիրը՝ թէ նրա ընդհանրական և թէ ազգային գործերը, դէպի շինարարութիւն, այլ անպայման կը տանի դէպի կործանում։

Մեր կուսակցութիւնների գործելակերպը, կռիւը Դէմոսի կանոնաւոր կազմակերպուած դեմոկրատականութեան միջոցով պէտք է լինի, այլապէս զանազան անկիւններից անգիտակ, անկազմակերպ մարդիկ հրապուրել և նրանցով թէկուզ ամենամեծ գործը կատարել, մոմենտի պատեհութիւն կը լինի միմիայն, որովհետեւ նրանք ընդունակ են աջով շինածը ձախով քանդելու, հետեւաբար այդպիսիների վրայ կռթնել, նշանակում է բոլէի յաղթութիւնը տանել, այլ խօսքով խուժանավարել։

Դեմոկրատականութիւն, — ահա այն անշեղ միջոցը, որը մեր քաղաքական կուսակցութիւնների ամենաապահով ուղին է իրենց նպատակին հասնելու համար։

Հեռո՛ւ դեմագոգութիւնը։

ՓԱՐԱՄԱԶ

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

ՕՐ ՆՈՐ ԼՈՒՐ ՆՈՐ

Ս. Կարապետի խուզարկութիւնը եւ կուսակալի ձգած արձանագրութիւնը.—Քիւրտ զինուորական բռնաբարում եւ Զավուշի մը սպանութիւնը.—Կուսակալի յայտարարութիւնը Վարդոյի մէջ.— Հազուեցի Մուհամմէտի սպանութիւնը.—Հողային յանձնաժողովը եւ Սէյիտի ձերբակալումը,

ՄՈՒՇ, 25 Յունիս 910

Թուէ 15 օր առաջ Ջիարէթի միւտիրը խումբ մը հեծելազօրքով և ոստիկաններով Ս. Կարապետի վանքը կը հասնի և ձայն կը հանէ թէ, «եկեր ենք աղճամի բաճգիզարն ընելու»։ Այսպէս խաբելով վիճակի Առաջնորդ Խարախանեան Սրբազանը, վանքի փոխ-վանահայրը՝ Վարդան Ծ. վրդ. և միաբանութիւնը, վանքը լէնկ ու երկէնկ կ'իյնան և մէկիկ մէկիկ կ'սկսին նայիլ վանքի բոլոր սենեակները և դըլըրօցը, տեսնելու թէ մարդ պահուած չկայ հոն, ապա վանքի ուսուցիչներէն Պ. Մակար Խարախանեան և Վարդան Հ. Սուրբի եղբօր որդին՝ Պ. Ցարութիւն Պօղոսեան որ դեռ նոր Գերմանիոյ Համալսարանէն վերադարձած է, մէկը իր մօրուքով, մէկն ալ իր չարխայով անոր ուշադրութիւնը գրաւելով, իբրեւ ստարականներ կը հարցաքննէ և ձեռքերնէն կ'առնէ իրենց անցագրերը։ Այս խուզարկութիւնը որքան որ օրին չկրցինք հաղորդել Արեւելքի յարգելի ընթերցողներուն, սակայն Վիճակի Առաջնորդը, որ նոյն միջոցին վանք կը գտնուի եղեր և ականատես եղած միւտիրի վայրագութեանց, ազդու հեռագիր մը քաշելով կեդրոնի իշխանութեանց և Պատրիարքարանի՝ զոր արտատպեցին թերթերը, բողոքած էր միւտիրի ապօրէն գործողութեանց դէմ, բայց Բաղէշի կուսակալը որ նոյն միջոցին տեղս կը գտնուէր և ինչպէս սովորութիւն է բռնակալութեան օրերէն ի վեր, այս կարգի հեռագրերը գաւառներու մէջ մինչեւ որ կուսակալներուն և կառավարիչներուն չներկայացուէին չքաշուէր. հեռագիրը տեսնելէ վերջ, փառաւոր հեռագիր մը քաշելով Ներքին գործոց Նախարարութեան՝ ինչպէս գրած էր Ազատամարտ իր 305 թիւի «Վերջին լուրեր»ու բաժնին մէջ թէ «Մուշի կուսակալը կը հերքէ Ս. Կարապետ վանքի խուզարկութիւնը առարկելով թէ Զիարէթի միւտիրը, իր համբորդութեան միջոցին պատահական այցելութիւն մը տուած է վանքին, ոստիկաններու ընկերակցութեամբ և գիշերած է հոն (թող ներուի մեզ ըսել որ միւտիրը վանքը գիշերած չէ, Ներսէս Սրբազանը երբ կը լսէ որ անիկա չար մտքով վանք եկեր է, անմիջապէս վանքէն դուրս կը վռնտէ) եւն. եւն.։ Հերքած էր տեղի ունեցած խուզարկութիւնը, այս պահուն մենք ալ պիտի լռէինք և համակերպէինք ճակատագրի դառն Նախասահմանութեան, եթէ մեր ձեռքը չանցնէր կուսակալի գրով գրուած և կնքով կնքուած հաստատուածի պատճէնը։

Ճիշդ նախորդ շաբթուն Թահիր փաշան 40 օր Մուշ նստելէ և գործ մը չտեսնելէ ի վատ, բացի պէյեր ու աղաները շփացնելէ, Ս. Կարապետի գծով ճամբայ կ'ելնէր Կինձ երթալու և տեղացի ժողովրդեան վիճակը հարցնելու։ Ս. Կարապետի մէջ գիշեր մը կը մնայ և յաջորդ օր մեկնելէ վերջ, իր ձեռաց գրով, այս արձանագրութիւնը կ'ընէ վանքի տոմարի մէջ։

«326 Տարւոյ յունիս 13ին վանք եկայ, մէկ գիշեր մնացի, հանգիստ էր, բոլորի յարգանքներէն շնորհակալ մնացի, 28 տարի առաջ Նորէն յունիսին այստեղ գալով գիշեր մը մնացեր էի, բռնակալութեան շրջանի գէշ արդիւնք ըլլալով, և այդ միջոցներուն վանք չտեսած ըլլալու պատճառաւ, յառաջադիմութիւն յետ մնացած ըլլալու է, սահմանադրութեան առաւելութիւն ըլլալով և միւրախաս Վարդան էֆէնտիի անդուլ աշխատութեանց շնորհիւ աստիճան մը եւս պիտի յառաջադիմէ։ Վարդան էֆ. իմ հին բարեկամս է, կրկին տեսնելուս գոհ և շնորհակալ եղայ։ Անցեալ օրուայ Զիարէթի միւտիրի բերած շարժումը հրամանի և պարտականութեանց հակառակ ըլլալով, իր մասին քննութիւն կը կատարուի, այս տեսակ անկարգութիւններէ կառավարութիւն չախորժիր և պզտանօք կը նայի, այստեղ ընդհանուրին ուխտատեղի է, բռնակալութեան մէջ եւս պէտք եղած խնամք և անկեղծութիւն պահուեր է այս տեղերու մէջ, գէշ անձեր ուրիշ տեղ տեսնուի իսկ, բռնուելու փախչելէն առաջ կը գոյուի, ուր մնաց այս տեղ, ասորմէ անորմէ անցագիր հարցնելը խելք ու ջանք չէ, այս գիշեր, կ'երթամ, բոլորի յարգանքներէն շնորհակալ եմ, Մշոյ յարգելի եպիսկ. Ներսէս էֆէնտին եւս այստեղ գտայ, անկէց ալ շնորհակալ եմ։

Ցի 24 հազիրան 326   Պիթլիս վալիսի
ԹԱՀԻՐ

Մենք մեր կողմանէ Թահիր փաշայի մասին բան մը գրել աւելորդ կը համարենք, իր գործը, շարժումքը կը բաւեն գաղափար մը տալու իր մասին, միայն մենք Ներքին գործոց բարձր Նախարարի խնամոտ ուշադրութեան յանձնելով Թահիր փաշայի Ս. Կարապետի մէջ ձգած արձանագրութիւնը, կը խնդրենք խոնարհաբար Նորին բարձրապատուութենէն բացատրութիւն պահանջէր անկէ թէ, երբ ինք իր գրութեան ու կնքոյ ներքեւ կը խոստովանի Զիարէթի միւտիրի ապօրէն ընթացքը, ինչպէս կ'ըլլայ որ միւս կողմէն ալ կ'ելէ կը հեռագրէ թէ սուտ է Ս. Կարապետի մէջ տեղի ունեցած խուզարկութիւնը եւն. մինչեւ ե՞րբ օսմ. կառ. պաշտօնեաները պիտի պահեն այդ քաղաքականութիւնը և ելնեն ամէն արդար բանին հեռագիր քաշելով, հերքեն և բաղդը յանցաւոր ցոյց տան յաջս կառավարութեան։

Զիարէթի միւտիրը անպատիժ կը մնայ և կը շարունակէ իր պաշտօնը, այդ պատճառաւ Ս. Կարապետի վանքի մէջ կատարած խուզարկութիւնը մարսելէ վերջ, Ներսէս Սրբազան, Ս. Զաւարեանի և ժառանգաւորացի աշակերտներու հետ Ս. Կարապետի Եփրատի ափերը՝ Ուռ-Ուռ գիւղի դիմացը դէպ ամայրն Ոզկան պտոյտ կատարած միջոցին, կ'ելնէ Մշոյ կառավարութեան ծուռեալ կուսայ թէ, «Հայերը անտարկ տեղուանք կ'այցելեն, ապագայ ապստամբութեան ծրագիրներ պատրաստելու համար, ահա Մշոյ միւրախաս այդ դիտաւորութեամբ այս օր այս ինչ բերդ գնաց,» բաց այդի Նորին սրբազնութիւնը ճանապարհի վրայ գտնուած ռահալ քիւրտերու վիճակով հետաքրքրուած ատեն, ելեր գրեր թէ, «մինչեւ իսկ դրացի քիւրտ գիւղերը հարցաքննելով, ուզեր է հասկնալ թէ, անոնք կարող պիտի լինի՞ն ժամանակին հայ-ապստամբութեան մ'առաջ ելնելու։ Բաղէշցի Արշակ անուն ուխտաւորն ալ բանելով, ճամբու կէսէն Մուշ վերադարձուցած էր։

Այս խուզարկութեանց պատճառաւ, Ներսէս Սրբազան մտածելով, որ ազգայնամոլ Թուրք պաշտօնեաները միշտ կը ջանան սուտեր յերիւրել և հայ ազգը մոռնելով յանցաւոր ցոյց տալ, ամսոյս 24ին դաշտի վարժարանաց տարեկան քննութեանց ներկայ գտնուելու համար

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (14)

ՍՄԲԱՏ ԲԻՒՐԱՏ

ԶԷՅԹՈՒՆԻ ՀԱՒԱՏՔԸ
ԿԱՄ
ԶՕՐԱՆՈՑԸ, ԶՕՐԱՆՈՑԸ...

ԹԱՏԵՐԳՈՒԹԻՒՆ 4 ԱՐԱՐ

(ԴՐՈՒԱԳ ՄԸ 1895Ի ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԵՆԷՆ)

ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՐԱՐ

Սասուն ու Զէթուն, այս երկուքը չե՞ն Հայրենիքին յոյսը, պարծանքը։ Ձեզի բան մը ըսե՞մ. պատերազմի՛նք, կ'ըսեմ ես, գիտէ՞ք ինչո՞ւ. պատերազմի՛նք որ մեր մէջ վառ մնայ քաջութեան ոգին. պատերազմի՛նք որ Համիտ չը հասնի իր փափաքին, այսինքն հայ ցեղը բնաջինջ ընելու. պատերազմի՛նք որ մեր Նահատակներուն վրէժը լուծենք, պատերազմի՛նք որ, վերջապէս, Աստուած տեսնէ, վերէն մեր մարտիրոսութիւնը և հաճի ազատել մեր ազգը Համիտի լուծէն։ Ես ա՛յսպէս կը խորհիմ, դուք ի՞նչ կ'ըսէք. (դրսէն բարձրագոչ գոռումներ ու աղաղակներ կը լսուին)։

Զայներ. — Կեցցե՛ս, հա՛յր սուրբ, կեցցե՛ս յաւիտեան, պատերազմի՛նք, այո՛, վրէ՛ժ, վրէ՛ժ, վրէ՛ժ....։

Աղասի. — Աղբէ՛ք. հա՛յր սուրբ. լուսաւորի՛չն ալ դուք էք, Ղեւոնդ երէ՛ցն ալ դուք էք, Վարդա՛նն ալ դուք էք։

Վարդապետը (շարունակելով). — Պատերազմի՛նք, սիրելինե՛րս, հոգ չէ՛ թէ մենք ջարդուինք, գոնէ ազգը թո՛ղ փրկուի....։

Աղասի. — Ի՞նչ կ'ըսէք, հա՛յր սուրբ, ինչու պիտի ջարդուինք, ի՞նչ ըրի ես պահ մ'առաջ, ամենափոքրիկ շարժումի ցոյց մը կը բաւէ, մարտանաւերէն դո՛ւրս պիտի թափին, ցամա՛քը պիտի արշաւեն մեզի օգնութեան վազող Տէրութեանց զօրքե՛րը....։ Զըսի՞ ձեզի որ ա՛յս է Լոնտոնի հրահանգը. մեր կեդրոնը՝ չը սխալիր....։

Վարդապետը (գիւղապետներուն). — Ասանց սուտին ես կը հաւտա՛մ իբրեւ իրաւի, դուք ի՞նչ կ'ըսէք, քեհեանե՛ր.

Երկուքը. — Մենք պատրա՛ստ ենք, հա՛յր սուրբ, դու միայն հրաման ըրէ։

Վարդապետը (ոտքի կ'ելլէ. դուրսը խռնուած հարիւրաւոր կտրիճներուն ուղղելով խօսքը, երբեմն ալ դառնալով ու միւսներուն, հետեւեալ ճառը կ'արտասանէ)։

Ժողովո՛ւրդ, մեր գեղացիները շատ անգամներ պատերազմեր են բռնաւորներու դէմ, գիտէ՞ք, ինչո՞ւ համար. ըսե՛մ ձեզի, ազգի, կրօնքի, հայրենիքի հողին ազատութեա՛ն համար պատերազմեր են. բայց, ի՞նչ օգուտ, լման մը չե՛նք կրցեր ջնջել այդ բռնաւորներուն հետքը. ուստի այս անգամուան պատերազմիս թո՛ղ չը նմա՛նի անցեալ պատերազմներու. ասիկա՛ վերջի՛նը պիտի ըլլայ, և թերեւս է՛ն մեծը, է՛ն սարսափելին....։ Այս պատերազմը՝ միայն Զէթունի համար չէ՛, բովանդակ ազգին ազատագրութեա՛նը համար է. այս անգամ, թո՛ղ ամէն մարդ լաւ ըմբռնէ որ՝ եթէ մեռնի, ազգի՛ն համար մեռած պիտի ըլլայ. մեռնի՛նք հայրենիքին համար, ապրի՛նք հայրենիքին համար. եթէ յաղթենք, ամբո՛ղջ ազգը պիտի ազատենք. կը լսէ՞ք....։

Սիրելինե՛րս, յաղթելու համար, ի՛նչպէս պէտք է շարժիլ, գիտէ՞ք. — ինչպէս որ անօթի առիւծը կը պըտըտի որսը փընտռելու երբ որ գտնէ զայն, կայծակի պէս վրան կը յարձակի, դուք ալ անո՛ր պէս պիտի վազէք թշնամիին վրան. ճշմարի՛տ, ճշմարի՛տ կ'ըսեմ ձեզի. հայրենիքի թշնամի մը չսպաննած մեռնողը՝ ո՛չ մարտիրոս կը սեպուի, ո՛չ ալ արքայութիւն կ'երթայ. աշխատեցէ՛ք հատ մ'աւելի գետին փռել. երբեք մի՛ տարակուսիք. եթէ պատուէրս բռնէք, անտարակոյս կը յաղթենք մենք. բայց լաւ գիտնաք, առանց կատարեալ հաւատք ունենալու Քրիստոսի վրայ, չէ՛ք կրնար յաղթել. ուստի, ահա՛ կը պատուիրեմ, պողպատէ հաւատք ունեցէ՛ք, Զէթունի [illegible] ձեզի, հասակի, սեռի պիտի չը նայուի. թշնամին խնայել չը գիտեր, ուստի ո՛վ որ Զէթունցի է, կամ Զէթունի գեղերէն. կամ Զէթունի մէջ հիւր է, պէտք է անխտիր զէնք առնէ. երիկ մարդ, կնիկ մարդ, ծեր, պատանի, աղջիկ, պատանի, փոքր տղաքնե՛րն անգամ, ամէնքնի՛դ ալ զինուեցէ՛ք. հրացան ունեցողը հրացան, ատրճանակ ունեցողը՝ ատրճանակ, դաշոյն ունեցողը՝ դաշոյն. իսկ եթէ այդ զէնքերէն մէ՛կը չունի, թող չը նայի, ձեռքը անցածը թո՛ղ առնէ, բաւականացէ՛ք յաթաղով, կոշտով, փէտատով, մուրճով, մանգաղով, կացինով. իսկ եթէ ատոնք ալ չը գտնէք, քարո՛վ զինուեցէ՛ք, քարով....։ Չէ՞ք գիտեր, Համիտի մարդիկը վախկոտ կ'ըլլան, վախկո՛տ. Քրիստոս մեզի հետ է, մեր կո՛ղմը պիտի պիտի բռնէ, բնաւ չը վախնաք. երբ իրարու խառնուիք թշնամիին հետ, շա՛տ շուտ դանակը փո՛րը խոթենք, աղիքները դուրս թափե՛նք, մէ՛կ հատ մըն ալ չը փախցնե՛նք։

Մեծ պատուէր մըն ալ ունիմ, լաւ պահեցէ՛ք, սիրելի կտրիճներս.— Լա՛ւ նշան առէք, մի՛ արտորաք. կաքաւի որսի չէ՞ք ելեր, այնպէս ըրէ՛ք, հեռուէն չըլլա՛յ որ նետէք, հրացանին մուխը պէտք է կապարին հետ մանայ թշնամիին փորը, աս ինչո՞վ կ'ըլլայ, մօտէ՛ն նետելով, արդէն Զէթունի պատերազմները միշտ այսպէս եղած են. մեր պապենական սովո- [illegible] կը պատուիրեմ ձեզի, մօտէ՛ն ըլլայ հրացանաձգութիւնները ու լաւ առէ՛ք նշանը....։ Գիտէ՞ք, ի՛նչ կըսէ Աւետարանը, «Ո՛վ որ ինքզինք իւրի համար կը կորսնցնէ, պիտի ապրի անիկա, իսկ ո՛վ որ ինքզինք մահուընէ զերծ պահէ, ան պիտի կորսուի։» Հասկցա՞ք հիմա, Քրիստոսի խօսքէն դուրս չէք ելլեր ու մեր ազգը կը փառաւորուի ու կը մեծնայ և Հայն ալ կը խալըսի ստրկութենէն։

— Հա՛, չը մոռնա՛մ, ա՛ս ալ պատուիրեմ ձեզի, իմ քաջորդի լեռնցիներս, աս դրսէն եկող հիւրերը, որոնք հիմա մեր երկիրը կը գտնուին, բարո՛վ. հինգ հազար բարո՛վ են եկեր. համարի՛նք որ Աստուծոյ կողմէն եկած են և ո՛չ թէ Սատանային կողմէն. ի՛նչ որ պիտի ըլլայ, ա՛ն կ'ըլլայ, միամիտ եղէք, ասոնց նպատակը շատ բարի է, հեռու հեռու տեղերէ եկեր են, մեզի հետ միասին թշնամիին դէմ կռուելու համար. ապրի՛ն ուրեմն աշխարհիս ամէն կողմերը ցանցնուած Հայերը, ապրի՛ Զէթուն, ապրի՛ պատերազմը, ապրի՛ Հնչակեան Գոմիթէն....։

Դուրսէն աղաղակներ. — Կեցցէ՛ մեր քաջ Հովիւը, կեցցէ Բարթողիմէոս վարդապետ, Ս. Ստեփաննոս Ուլնեցիին պահապա՛նը....։

ՎԱՐԱԳՈՅՐԸ ԿԻՋՆԻ

(Շարունակելի)

կառավարութենէն ոստիկան մը ուզած էր, աւշի խբրան իբրև ո՛չ կառավարական պաշտօնեայ մերժած էին ոստիկան մը տալ, բայց Թագրիրի մը վրայ խնդիրը փոխուեցաւ և հրաման ելաւ շնորհալի կառավարչէն ոստիկանի մը ընկերանալու Նորին Սրբազնութեան։

✱✱ Կ'աղաչեմ յարգելի ընթերցողներս, թէք տեսնեմ, այս երկու տարուան մէջ Տրապիզոնի, Կարնոյ, Սվազի, Խարբերդի, Տիարպէքիրի, Վանի, Հալէպի ո՞ր կուսակալութեան մէջ Տարօնի վէրան աշխարհի նման սպաննութիւններ, բանի առևանգումներ, ալան ու թալան պատահեցան ու կը պատահին, ո՛չ մի տեղ ի բաց առեալ սև-բաղդ Սասնայէ։ Սպանուողը՝ ըլլայ քիւրտ, ըլլայ հայ, ինչ ձևի տակ ալ տեղի ունենայ ոճիրը, սպաննութիւնը սպանութիւն կը համարուի։ Սիսթեմաթիք կերպով, Համիտի աւանդած հրամաններուն հաւատարիմ աւանդապահ կը սպաննեն, կ'աւերեն ու իրենց աղա-ֆէյֆին ման կուգան, բօող մը չկայ, այս ծուխը ծռաւ քու կողմը։

Ամսոյս 21ին կիրակի առաւօտ չուկայ եղած ատեն, զօրքը պատրաստութեան մէջ էր և ջօրեպանները կը վարձէին, քիչ յետոյ յաղթական չեփօրը հնչեց և հազարապետ Վէյիսի պէյի քափորը թընդանօթներով և բժիշկ մը հետերնին ճամբայ կ'ելնէր դէպի Խոյթ-Բռնաշէն, վրէժը լուծելու այն արի զինուորին, որ սահմանադրութեան հակառակորդի գնդակին կուրծք տուած միջոցին, դիտապաստ գետին փռուած էր. Նահատակ Սահմանադրութեան։

Մեր նախորդ թղթակցութիւնով գրած էինք, որ զօրքը Խոյթ—Բռնաշէնը գնաց, Շէկոյի տունէն Շակէ անուն ոճրագործ քիւրտը ձերբակալելու, այս տունը որ Բալակցի աշիրէթին կը պատկանի Խոյթ-Բռնաշէնի քանդիչն եղեր է, Ռուպաթի Շեխի տղան սպաննելէ վերջ, զօրքը դեռ Խոյթ չիջած կը գտնեն հաճի Ահմարին երկու դուստր, այս կրկնակի յանցանքներու վրայ, զօրքը յանկարծակիի բերելով կը ձերբակալէ Թաղվըձոր գիւղացի Տայֆուր պէն Փուրթօ Ահմէտային Ռաէ քիւրտերը. Բալակցիները այդ լուրը առնելուն պէս, որովհետև իրենք առաջուց ալ Մուսա պէյի պրօպագանդի շնորհիւ պատրաստուած էն եղեր, որ երբ զօրք իրենց վրայ գալու լինի դիմադրեն, 40ի չափ զինեալներ կը հաւաքեն զիրար և կ'ելնեն զօրաց առջև կտրելու և իրենց մարդերը յետ խլելու, Թաղվըձոր գիւղի մօտիկ Վան-Զօրի դուռ՝ Ս. Հալուոր տեղւոյն մէջ կը կտրեն զօրաց առջևը և կռուելով կը սպաննեն Կարնեցի Մահմուտ Զավուշ, զինուոր մը կը վիրաւորեն և երկու մաւզեր հրացան ալ կը տանին։ Զավուշի գնդակի կ'ըսեն թէ սիրտը ծակեր մէջքէն դուրս տուեր է, իսկ զինուորին գլուխը։ Քիւրտերէն ալ սպաննուեր է Թաղվըձոր գիւղացի Ռաէի Լամուկ Ալին և վիրաւորուեր է Սէլիմ, քիչ քիչ Բալակցիներու հաւաքը հասնելով, քիւրտերը կը ծանծրանան և կռուողներու թիւը 100ի հասնելով, կը յաջողին ազատել կալանաւորներն ալ։

Այս դէպքը գէշ տպաւորութիւն թողուցած է քաղաքիս թուրքերուն վրայ և խօսքն անգամ չեն ուզեր ընել։ Հաճի Մուսա պէյի բարեկամները անոր անունը այս դէպքի մէջ չխառնուելու համար կ'ըսեն թէ, Մուսա պէյ հասեր է զօրքի հաւարին, եթէ ո՛չ Բալակցիներու ձեռքէն մէկ զօրք չէր խըլըսեր, իսկ միամիտները կ'ըսեն Աստուած վերէն պօռայ, այս դէպքին մէջ հաճի Մուսա պէյի մատ կայ, խիստ հակողութիւն և իտարէի եօրֆիէ մը միայն կարող են արդարութիւնը երեւան հանել. կը սպասենք որ կառավարութիւնը իր ազդեցութիւնը ցոյց տայ այս վաչկատուն ցեղերուն. ալ հերիք է որ անոնք երկիրը արիւնով ողողեն։ Բալակցիները ո՛չ համիտիէ գրուած են և մինչև այսօր ոչ զօրք տուած են սոմ. բանակին, ո՞ւր տակից լաւ ազատութիւն ո՞ւր կը ճարուի։

✱✱ Յունիս 11ին Շաթեցի Զաչան ու Մուսթաֆա անուն քիւրտերը օր ցերեկով Սասնոյ Հաղուայ գիւղաքաղաքին մէջ զարկեր սպաններ են տեղւոյն երեւելիներէն հաճի Մուհամմէտ պէյին Մուսա անուն քիւրտը. այս սպաննութեան շարժառիթը սա եղած է որ, անցեալ տարի հաճի Մահմուտի եղբայրը Շաթեցիներէն մէկ մը սպաննելով կը ձերբակալուի և Մշոյ դատարանը անպարտ կ'արձակէ. ասոր վրայ Զաչոն և Մուստաֆան վլյանալով դատարանի տուած որոշման դէմ, իրենք իրենց ձեռքով լուծած էին իրենց խասաար (վրէժ), սպաննելով հաճի Մուհամմէտը։

✱✱ Կը լսենք որ Թահիր փաշան Կինճէն Վարդոյի գաւառակ անցեր է և տեղւոյն մէջ գրաւոր յայտարարութիւն մը կարդացեր է ժողովրդեան թէ. «Հասարակ դասու ժողովուրդը պէտք է յարգէ Պէյեր ու աղաները, անոնց դէմ պէտք չէ գլուխ քաշել, բողոք տալ ևն, անոնք դարձեալ պէյ ու աղա են, և կառավարութիւնը անոնցմէ չանցնիր։» Այս խօսքերը կը լսենք Վարդոյի խառրէն ժողովի անդամներէն մէկուն բերնէն. որքան ալ ստոյգ լինի այս առացուածը, քանի որ ասոր ալ գրաւոր պատճէնը կը մնայ Վարդոյի մէջ, ետեւէ ենք այդ պատճէնը ձեռք բերելէ վերջ, խօսիլ Թահիր փաշայի գործերու մասին։ Թահիր փաշա Վարդոյէն Ճիպրանցի աշիրէթներու միջով պիտի անցնի Բուլանըգ և Բուլանըգէն Բաղէշ, երթալ տալու իր պաշտօնի հաշիւը Ներքին գործոց Նախարարութեան։

✱✱ Վերջապէս երեսնօրեայ խօսակցութեան նիւթ ըլլալէ վերջ, անցեալ շաբթու Թահիր փաշայի խոստացած յանձնաժողովը կազմուեցաւ վէճելի հողերը քննելու համար։ Թուրքերու կողմէ յանձնաժողովին անդամ նշանակուած են Տօմի հողերը գրաւող Հաճի Նազիֆի տղայ Ֆալամազ, Հաճի Մոնրաֆա, Բադրխան, Հաճի Ասատէնց Իպրահիմ էֆէնտիները և հին արագիի քեաթիպը։ Հայերու կողմէ Վարդան վրդ., Հաճի Յակոբ Պօյաճեան, Նազարէթ էֆ. Բէչիչեան, Մարտիրոս աղա Սահակեան և Սողոմոն էֆ. Ցոհանեան։ Ցարդ յանձնաժողովը աչքառու գործ մը չտեսաւ, միշտ բռնակալներու կողմ կը հակի և կը ձգտի անոնց շահերը պաշտպանել։ Հայ անդամները տեսնելով որ գլուխ չեն կրնար ելնել իրենց թուրք ընկերներուն հետ, և անոնք յանձնաժողով եղեր են միմիայն իրենց շահերը պաշտպանելու և հայ անդամներու ձեռքով իրենց անիրաւ գրաւումները արդարացնել տալու, վերապահութեամբ կը մասնակցին ժողովին և ոմանք ալ մտադիր են բոլորովին քաշուիլ, չվստահելով խեղճ շինականի արդար իրաւունքները, որովհետև Թուրք պաները ո՛չ թէ դատաւորութեան պաշտօն միայն կը վարեն յանձնաժողովին մէջ, այլ նաև փաստաբանութիւն կ'ընեն բռնակալներու բերանը լեզու դնելով և չգիտցած բաները սորվեցնելով։ Ուշադրաւ է այս յանձնաժողովոյ կազմութիւնը անոր համար որ Տօմեցիները կը բողոքեն թէ Հաճի Նազիֆը մեր հողերը գրաւեր է, Թահիր փաշան բերեր անոր տղան Ֆալամազ ըրեր իր հօր դատաւոր. ասկէ կարելի է իմանալ թէ յանձնաժողովը որքան արդարութեամբ կը գործէ։ Թահիր փաշան այս յանձնաժողովը կազմեց անոր համար որ կեդրոնի իշխանութիւնը համոզէ թէ հոս հողային վէճերի խնդիրները կարգադրուելու ճամբու վրայ են։

✱✱ Նշանաւոր աւազակապետ Ճիպրանցի Դրպօյի Իպօյի Սէյիտ քանի մը օր առաջ ձերբակալուելով հոս բերին. հերու Երեսփ. ժողովը որոշած էր որ եթէ ոճրագործ մը մինչև վեց տարի ոճիր մը գործելու լինի, իր հին ու նոր յանցանքներով մէկտեղ պիտի դատուի. այս հաշուով Սէյիտը հարիւրաւոր ոճիրներ գործած է, եթէ վերոյիշեալ որոշումը իր ուժը կորսնցուցած չէ, ժամանակն է Սէյիտը կախաղանի բարձրացնել, օրինակ այլոց։

ՏԱՐՕՆՑԻ

Ց. Գ.—Ամսոյս 20ին կիրակի ցերեկին սոսկալի տեղատարափ մը սկսաւ, որ 30 տարիներէ ի վեր տեսնուած չէր. հեղեղը Բերդի թաղի մզկիթի առջևը քշեց տարաւ 3 էշ, իսկ վերի թաղի մէջ ալ 11 հոգիէ բաղկացեալ ընտանիք մը պատուհանները և տան մէջ գտնուած արգել ըռուած տեղւոյն վրայ ելնելով հազիւ հազ ազատուեցան խեղդուելէ։ Ջուրը տան մէջ 3 մէտր բարձրացած էր։ Սոյն թաղի ճամբաները բոլորովին անանցանելի դարձեր են. 300 բանուոր յատկացուած է զանոնք մաքրելու. Եթէ անձրևը քիչ մը երկարէր՝ Հասան-Փաշէյի սարսուռը Մշեցիի գլխուն պիտի ըլլար։

ՆՈՅՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ԶԻՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

(Խմբագրական «Թան»ի)

Աւստրիոյ-Հունգարիոյ արտաքին գործոց նախարար Պարոն Էրէնթալի և մեծեպարքոս Հագգը փաշայի Մարիէնպատի մէջ տեսակցութեան լուրը ծանուցուածին պէս, սխալ լուրերու տարափ մը տեղաց մամուլին մէջ, մեր ժամանակի քաղաքական դաստիարակութեան սահմանը տալով։ Հերքումները և ճշդումները չուշացան։ Այն շփոթութիւնը, որ ասկէ առաջ կուգայ հանրութեան համար, մեկնութիւն կը պահանջէ։ Լօքալ Անձայկըր թերթն է որ դրդեց այդ բանը։ Արդարև, ան ծանոյց թէ Ճավիտ պէյ Պոլիս դառնալուն պէս, Հագգը փաշա Մարիէնպատ պիտի մեկնէր։ Եպարքոսը նոյն միջոցին բժշկական դարմանումի մը համար ջերմուկներու այդ քաղաքը պիտի երթայ։ Պերլինի մեր պաշտօնակիցը այդ առթիւ կ'աւելցնէ թէ աւստրիացի պետական մարդը և թուրք պետական մարդը մերձեցում մը պիտի պատրաստեն Թուրքիոյ և Երրեակ Զինակցութեան միջև։ Նոյե Ֆրայե Բրեսե իսկոյն յայտարարեց թէ բան մը չէր գիտեր այդ մասին, բայց խորհրդաւոր շեշտով մը դիտել տուաւ. «Այս մերձեցման վերաբերող բոլոր տարաձայնութիւնները ճշմարտանման եղան այն վերջին փորձերով զորս Թուրքիա վերջերս ըրաւ»։ Վինըր Ալկեմայնե Զայթունկ աւելի բացորոշ կերպով կը խօսի։ Հեգնութեամբ կը վերաբերուի Լօքալ Անձայկըրի տեղեկութեան և լուրին զգայացունց հանգամանքը «ամառնային երաշտութեան» կը վերագրէ. Պերլինէր Նէօյէսթէն Նախրիխթէն կը հաւաստէ թէ աւստրիական դիւանագիտութիւնը և օսմ. դիւանագիտութիւնը դեռ չմիան մէջ չեն գտնուած, բայց թէ՝ ամէն աւստրօ-թուրք մերձեցում նպաստաւոր կերպով պիտի դիտուի Վիեննայի մէջ։ Վերջապէս Ֆրանքֆուրթէր Զայթունկ կը ժխտէ զինակցութեան ամէն ծրագիր։ Թան առիթ ունեցաւ անցեալ ամիս ի վեր հանելու Պոլսոյ մէջ գերման ձգտումներ ունեցող մամուլին կողմէ մղուած պայքարը՝ Թուրքիոյ մերձեցումը ջատագովելու համար Երրեակ Զինակցութեան հետ։ Յօդուածներէ քաղուածքներ առաջ բերինք, Օսմ. Լոյտի մէջ Տօքթ. Կրունվալտի կողմէ գրուած, կամ Քիւրսիի Միլլի մէջ Պ. Կացթուլթի կողմէ գրուած, վերջապէս Ժէօն-Թիւրք կամ Լա Թիւրքի մէջ հրատարակուած։ Ասոնք երբեմն անարդար քննադատութիւններ են արեւմտեան տէրութեանց քաղաքականութեան, մանաւանդ Կրետէի խնդրին մէջ Ֆրանսայի քաղաքականութեան դէմ։ Մերթ Գերմանիոյ մէկ ջատագովութիւնն էր, հրաւէր մը՝ անոր բազուկներուն մէջ նետուելու համար։ «Թերեւս, կը գրէին, Գերմանիա աւ-[illegible] բողութիւնը, և անոր հասկցնել տալ իր արտաքին քաղաքականութեան սխալները։ Ամէն պարագայի մէջ, շատ ուշ չէ անցեալին սխալները դարմանելու համար, և կեղծ բարեկամներու կողմէ տարուելու տեղ, անկեղծ ձեռք մը երկնցնելու անոնց՝ որոնք տրամադիր են անկեղծօրէն սեղմելու զայն։ Գերմանիոյ կայսրը մինչև հիմա լռեց...։ Թուրքիա մեծագոյն շահը ունի փափագելու որ խօսի իր կարգին» ևն.։ Փութանք աւելցնել թէ մեր տեղեկութեանց համաձայն, գերման կառավարութիւնը մամուլի այս պայքարը ներշնչողը չէ եղած երբեք։ Տակաւին երէկ, Պերլինի մեր թղթակիցը կը հեռագրէր. «Հոս չի կարծուիր թէ Թուրքիա կը խորհի հրաժարելու այն ուղղութենէն որուն ցարդ հետեւեցաւ իր արտաքին քաղաքականութեան մէջ, որ ուրիշ նպատակ չունի բայց եթէ լաւ համաձայնութիւն մը՝ բոլոր եւրոպական տէրութեանց հետ։» Արդարեւ, Թուրքիոյ յայտնի շահն է աս, և ամէն կառավարութիւն, արդի պարագաներուն մէջ, Բ. Դրան խորհուրդ պիտի տար մտնել զինակցութեան մը կապերուն մէջ՝ դիւանագիտական դրութիւններէն մէկուն համաձայն, որոնք Եւրոպայի մէջ ի գործ կը դրուին։ Թուրքերու օրինաւոր կասկածը պիտի հրաւիրէր այդ բանը։ Եւրոպական հաւասարակշռութիւնը այժմ այնպէս մը շինուած է որ իր տարրերէն մէկուն փոփոխութիւնը վրդովիչ պիտի ըլլար ամբողջութեան համար, ինչ որ կապ չպիտի ունենար այդ փոփոխութեան հետ։ Նոյն իսկ այն պարագային՝ ուր Լօքալ Անձայկըրի լուրը արժանահաւատ չըլլայ, ամէն ազատութիւն ունինք համարձակօրէն ըսելու, առանց Թուրքիան վիրաւորելէ վախնալու, թէ Երրեակ Զինակցութեան մէջ մտնելու և առով՝ անոր բնոյթը փոխելու պարագային, անխուսափելիօրէն պիտի կորսնցնէր Ֆրանսայի, Անգլիոյ և Ռուսիոյ համակրութիւնը ու աջակցութիւնը։ Այն ականաւոր մարդիկը, որոնք Թուրքիան կը կառավարեն, գիտեն, անկասկածելիօրէն թէ իրենց ձեռնարկած գործը դէպի լաւ տանելու համար, պէտք ունին ո՛չ թէ Եւրոպան տարակարծիք ընելու, այլ միացնելու։ Ոչ միայն քաղաքական տեսակէտով, այլ նաև տնտեսական տեսակէտով սահմանադրական Թուրքիան ոչինչ ունի շահելիք այն սուր մրցակցութիւններէն զորս համիտեան րէժիմը առաջ կը բերէր Եւրոպայի մէջ։ Նախորդ Սուլթանին օրով, միշտ կանխիկ վճարուած հաճոյակատարութիւններ ձեռք կը ձգուէին։ Արդի րէժիմին, Թուրքիա նախ և առաջ պէտք ունի յոյս դնելու վարկին վրայ։ Պէտք ունի նաև որոշումներ տալու, որպէսզի կարենայ հանդարտօրէն իր ուղին ընտրել։ Ինչպէս կարելի պիտի ըլլար այդ բանը, եթէ երբեք տէրութեանց խումբի մը միանար Թուրքիա. այդ միացումը վրդովիչ հանգամանք մը պիտի առնէր միւսներուն համար, և այն ատեն Թուրքիա նկատի պիտի առնէր իւրաքանչիւր բարենորոգում, ամէն ճարտարարուեստական կամ ելմտական գործողութիւն, իր դիւանագիտութեան ամէն քայլափոխերը՝ եւրոպական դիւանագիտութեան հանդէպ։ Հաւասարակշռութիւնը, կամ աւելի ճիշդը, հաւասարակշռութեան մէջ անկախութիւնը նախադաս պէտք մըն են Թուրքիոյ համար։ Կը կրկնենք, թէ այն սխալ լուրը, որ երէկ յուզում մը առաջ բերաւ, վաղը ո՛չ մէկ տեղ պիտի հաւատացուի։ Ֆրանսա անկեղծօրէն կը փափագի որ Թուրքիոյ և Աւստրիոյ մէջ յարաբերութիւնները ըլլան ուղիղ։ Պէտք է խոստովանիլ որ Ֆրանսա երբեք չէ ուզած դառնացնել այն տըրտունջները զորս Թուրքերու սրտին մէջ Պոսնա-Հերսէկի կորուստը առաջ բերաւ։ Ֆրանսա պատրաստ է դիւրացնելու Թուրքիոյ ինչպէս ըլլալիք բոլոր համաձայնութիւնները և բոլոր իրաւախոհութիւնները։ Բայց այս պատճառաւ իսկ ցաւով պիտի տեսնէ որ օսմ. կառավարութիւնը ի՛նչ առթիւ ալ ըլլայ, իր միջազգային ինքնավարութիւնը կը խանգարէ, և ուրախ կ'ըլլայ որ այդ նպաստաւոր ինքնօրինութիւնը բոլոր Ժէօն-Թուրքերուն սրտին մօտիկ ըլլայ։

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՄԱԿԵԴՈՆԻՈՅ ՄԷՋ

Վէչէրնա Բօշա Մակեդոնիոյ կացութեան վրայ խօսելով կ'ըսէ. «Ժէօն-Թուրք բռնակալութեան դէմ հակազդեցութիւնը անխուսափելի պիտի ըլլայ։ Նոյն թերթին Սելանիկէն ստացած տեղեկութեանց նայելով, Ժէօն-Թուրքերու Ընդհ. Ժողովը որոշեր է Պուլկարներու ազգ. ընդդիմութիւնը բնաջինջ ընել, այդ շարժման պարագլուխներուն և անոր ուժ տուող հրապարակագիրներուն և ուրիշ անձնաւորութեանց սպաննութեամբը։ Պ. Սանտանսքիի իմաց տրուած է այդ վտանգը։ Պուլկարական այդ թերթին տեղեկութեանց նայելով, Ժէօն-Թուրք Ընդհ. Ժողովին մէջ փոքրամասնութիւն մը համամիտ չէ գտնուած որ գաղթականներ հաստատուին Մակեդոնիոյ և Էտիրնէի նահանգին մէջ, ու կը պահանջէ որ գէթ հողեր տրուին կարօտներուն։ Թուրք մամուլին հաւաստումը թէ հողեր տրուած են գիւղացիներուն, սխալ է։ Բռասնիցա գաւառակին մէկ յունական գիւղին մէջ հող տրուած է։

✱✱ Իշթիպէն հասած վերջին լուրերու համաձայն, քաղաքէն և գաւառակէն քսան հոգիի չափ անձեր խոյս տուած են։ Քոչանիի գաւառակին մէջ գտնուող Օրիզարի գիւղէն երեսուն հոգի անհետացած են։ Քոչանիի մէջ բնակիչները յանձնած են իրենց զէնքերը, բայց գիւղացիները կը մերժեն զինաթափ ըլլալ։ Իշթիպի բնակիչներուն տրուած պայմանաժամը՝ զինաթափ ըլլալու համար՝ ութը օր ալ երկարաձգուած է։ Նովօ-Սելօ թաղը շրջապատող ջօկատը ետ քաշուած է։

ՔՈԼԵՐԱ ՉԷ ԵՂԵՐ

Նախընթաց ուրբաթ, ցերեկէն ետք, ընիկ Մարզուանցի Խարալամպոս անուն անձը, որ Կէտիկ-Փաշա Ճգար-Չէշմէ թաղը կը բնակի, կասկածելի նշաններով մեռած էր։ Քաղաքապետութիւնը իմանալով այդ դէպքը, բժշկական յանձնաժողով մը ղրկեց, Խարալամպոսի դիակը քննելու համար։ Մեքրոպաթանական վերլուծում մը կատարուելէ յետոյ, հաստատուեցաւ թէ մահը քոլերայի հետեւանքով առաջ եկած չէ։ Ուստի, ժողովուրդը չյուզելու համար, Քաղաքապետութիւնը իր քննութեան արդիւնքը կ'իմացնէ հանրութեան։

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ

Այս տարի տասը շրջանաւարտ ելած են Իրաւագիտական վարժարանէն։ Ասոնց մէջ չորս Հայեր կը գտնուին. Գարեգին Սէրինճանեան (Օրտու), Լեւոն Կարապետեան (Պոլիս), Գէորգ Փափազեան (Սպարթա) և Խաչիկ Մարգարեան (Պօլու)։

ԿՐԵՏԷԻ ԽՆԴԻՐԸ

Մանչէսթըր Կարտիան լրագրին կրետական թղթակիցը իր յղած մէկ երկար թղթակցութեան մէջ կ'ըսէ թէ Կրետացիներու մեծամասնութիւնը Յունաստանի և Կրետէի կցման հակառակ է։ Անգլիացի թղթակցին ըսածին նայելով, կղզեցիները մաքսատուրքէ զատ ուրիշ տուրք չեն վճարեր և ներքին գործերու մասին կատարեալ ինքնավարութիւն ունին։ Եթէ երբեք կղզին Յունաստանի միացուի՝ Կրետացիները ծանր տուրքերու պիտի ենթարկուին և զինուորական ծառայութիւն պիտի մատուցանեն։ Այդ պատճառաւ քանի մը տարիէն Յունաստանի դէմ յեղափոխութիւն մը պիտի հանեն անպատճառ։ Ոչ մէկ պատմական ու ազգային կապ գոյութիւն ունի Հելլէններուն և Կրետացիներուն միջև։ Այդ երկու ժողովուրդները ծագումի տեսակէտով իրարմէ անջատ են։ Կրետացիները, ամէն կղզեբնակներու պէս, անկախութեան և ազատութեան հակամէտ ըլլալով, հոգեկան կապով մը միացած չեն իրարու։ Կցման բաղձանքները արուեստական հոսանք մը առաջ բերելուն համար, ո՛չ անցեալը և ո՛չ ալ ներկան արդարացնել ու իրաւացի չընծայեր այդ հոսանքը։ Կրետացիներուն մեծ մասը սրանց գոհ է ինքնօրինութենէն։ Միայն փոքրամասնութիւն մը կայ, որ իբր թէ ազգին գաղափարներուն թարգման կանգնելով, Աթէնքի մամուլին հրատարակութեանց համաձայն կը շարժի։

✱✱ Կրետէէն հասած նամակի մը համաձայն, նորէն իսլամ մը սպաննուած է քրիստոնեաներուն կողմէ։ Յուլիս 7ի շաբաթ օրը, Ռեթիմոյէն երկու քառորդ ժամ հեռու գտնուող Բալէմիօ գիւղին մէջ Ալէզզատաքի Հիւսէյին անուն Թուրք մը սպաննուած է։

✱✱ Հանեայէն կը հեռագրեն թէ գործադիր իշխանութիւնը յիշատակագիր մը տուած է պաշտպան տէրութեանց հիւպատոսներուն։ Այդ յիշատակագրին մէջ ի վեր հանուած է այն հակասութիւնը որ կայ պաշտպան տէրութեանց պաշտօնական գործերուն և «վեհապետական իրաւունք» բացատրութեան միջև։ Յիշատակագիրը կը շեշտէ նաև այն գէշ տպաւորութիւնը զոր այդ բացատրութիւնը առաջ բերած է։

✱✱ Երկու կուսակցութեանց միջև կատարուած բանակցութիւնները՝ գործադիր խառն վարչութիւն մը կազմելու համար, անյաջողութեամբ մատնուած են։ Պ. Վէնիզէլոս Աթէնք կը մեկնի, ուր մէկ ամիս պիտի մնայ։

ՕՍՄ. ԱԶԳ. ՏՕՆԸ

Օսմ. Սահմանադրութեան Բ. տարեդարձին առթիւ Սուլթանը շնորհաւորական հեռագիրներ ստացաւ բոլոր վեհապետներէն, հանրապետութեանց նախագահներէն, Անգլիոյ և Ֆրանսայի Խորհրդարաններու նախագահներէն, օսմ. դեսպաններէն, կուսակալներէն, կառավարիչներէն, Մեքքէի Էմիրէն, Օսմ. Քօմիդէի Սելանիկի կեդրոնէն ևայլն։ Սուլթանին հրամանով, պալատան Ա. քարտուղարը փոխադարձաբար շնորհակալութիւն յայտնեց հեռագրով։

✱✱ Շաբաթ օրը, հասարակութեանց հոգեւոր պետերը և դեսպանատուններու Ա. թարգմանները պալատ երթալով, իրենց շնորհաւորութիւնները յայտնեցին օսմ. ազգ. տօնին առթիւ։

✱✱ Սուլթանը, իր զբօսանաւով Պէյքօզ գնաց, Նաւահանգիստէն յետոյ. հոնկէ ժամը կէսին Պէօյիւքտէրէ անցաւ և ժամը 3½ին պալատ դարձաւ։

✱✱ Սահմանադրութեան տարեդարձին առթիւ, շաբաթ գիշեր, Սուլթանին կողմէ Տօլմա Պաղչէի պալատան մէջ հացկերոյթ մը տրուեցաւ ի պատիւ Եգիպտոսի Խտիվին։ Քսանըմէկ հոգի հրաւիրուած էին այդ հացկերոյթին։ Ներկայ էին Խտիվը, գահաժառանգը, եպարքոսը, նախարարները, պալատական պաշտօնատարներ ու Խտիվին հետեւորդները։

✱✱ Արտասահմանի օսմ. գաղութներուն և Թուրքիոյ բոլոր նահանգներուն մէջ խանդավառութեամբ տօնուած է օսմ. Սահմանադրութեան տարեդարձը։ Այս առթիւ ընդունելութիւններ ու լուսավառութիւններ կատարուած են։ Մանաւանդ Սելանիկի մէջ մեծ ոգեւորութեամբ տօնուած է Ազատութեան տարեդարձը։

✱✱ Օսմ. ազգ. տօնին առթիւ Սուլթանը ներում շնորհեց 300 բանտարկեալներու, որոնք մայրաքաղաքիս և գաւառներու Պատերազմական Ատեաններուն կողմէ դատապարտութիւն կրած էին։ Ասոնց մէջ կը գտնուին կրթական նախկին նախարար Հաշիմ էֆ. և Համիտին թիկնապահ Շաքիր փաշա։

ԳԱՂՏՆԻ ՔՕՄԻՏԷՆ

Քննիչ յանձնախումբը առաջ կը տանի իր աշխատութիւնները։ Պոլսոյ մէջ նոր ձերբակալութիւններ չեն եղած քանի մը օրէ ի վեր։ Իզմիրի մէջ ձերբակալուած երկու անձերը Պոլիս բերուած են հսկողութեամբ։ Քանթիի մէջ ձերբակալուած է Հաճի Քէրիմ օղլու Հասան անուն կրօնական ուսանող մը, որուն վրայէն կասկածելի թուղթեր ելած են։ Սամսոնի մէջ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (71)

ԱՄԻՐԱՅԻՆ ԱՂՋԻԿԸ

(ՊՈԼՍԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԻ ԳԾՈՒԱԳՆԵՐ)

Գրեց՝ ԵՐՈՒԽԱՆ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՄԵՐԺՈՒԱԾ ՍԷՐ

Դ.

ՄՈԼՈՐՈՒՄԸ

Ողջ աչքը յառեց երիտասարդին վրայ որ դէմը կեցած էր, մինչ ինք դրանը քով աթոռի մը ծայրը նստած էր, եւ ձայն ծպտուն չհանեց։

—Չը լսեցի՞ր, Բարթող աղա, սա մեր ախարէթներուն թուղթերը բաները բերէիր, պէտք է, կրկնեց տօքթօրը աւելի ուժեղ ձայնով մը։

—Բէք աղէկ, ճանըմ, պերեմ ամա, ի՞նչ կայ, խե՞ր է, մինչեւ հիմա մէկ աւանիկ պան մը չէր եղած, խե՞ր է, հարցուց մսավաճառը խղդուած, խռոչային ձայնով մը։

—Խերը մերը քեզի պէտքը չէ, Բարթող աղա, պատասխանեց ամիրային թոռը, ա՛լ մեր ախարէթներուն հետ գործ չունիս դուն, կ'օգտէ որքան... կ'օգտէ՛, հասկցա՞ր. գնա թուղթերը, հաշիւները բեր, լմնայ։ Գործ ունիմ, մ'սպասցուներ ինծի։

Պէտք է գիտնալ թէ տարիներ անցնելով մեր պատուական մսավաճառը շատ ծերացեր և ինկեր էր։ Իր հոյակապ զոյգ մը տատրակներուն, Կատարինէին և Մագթաղինէին աղջիկնութեան յաւերժացումը մէկ կողմէն, անդադրում և սպառող տառանք մը միւս կողմէն՝ ուժաթափ ըրած, ծերացուցած էին զայն։ Բիչ քիչ, մսավաճառութեան գործը թողած էր, վասն զի շուն կատու սրալու տաժանքին ա՛լ չէր կրնար տոկալ, մանաւանդ որ միակ աչքը զոր ունէր՝ քանի մը տարիէ ի վեր նշանառութեան ամէն յարմարութիւն կորսուած էր։ Հետեւապէս, կրնայ ըսուիլ որ խեղճ մարդը այդ միջոցներուն միայն Մարկոսեան կալուածներուն մատակարարութեան գործը ունէր իբրեւ ապրուստի միջոց և յետին ծայր խեղճութեան մէջ էր։

Արդ, երեւակայել իր խռովքը, երբ ապրուստի այս յետին միջոցն ալ կոպտօրէն, վայրագօրէն կը յափշտակուէր իր ձեռքէն.

—Ճանըմ ինչ կայ, ինչ էղաւ, կը թօթվէր ձեռքերու յուսահատ և աղերսական կարկառումով մը. մէկ ֆալցօ մը պա՞ն մը ըրի, էֆէնտի....։

—Երկա՛ն ըրիր, Բարթող աղա, պոռաց երիտասարդը ոտքը գետին զարնելով. պէ՛ ախպար, առ մեր ախարէթներուն թուղթերը, հաշիւները, բանլիքները բեր ըսի, խօսք չե՞ս հասկնար։

Շանթահարուած, օչնչացած, ծերը ոտքի ելաւ։ Կուզին տակը ամփոփուած, դողդղալով, դանդաչուն, առաւ քալեց. ա՛լ առանց բառ մը արտասանելու։ Երեսը մոխիրի գոյն առած էր, ողջ աչքը ապակիի փայլով մը կը փայլէր։

—Կատարինէ՛ս, Մագթաղինէ՛ս, կը կոծէր ճամբան ձեռքը գլխուն զարնելով. լմնցա՜ն լմնցա՜ն, լմնցա՜ն...

Տուն հասնելով, Բարթող աղա անմիջապէս անկողին ինկաւ։ Կը տքար, կը հեւար, կը զառանցէր։ Երկու անհեթեթ տատրակները քովը ժողվուեցան։ Կինը, Խրատիկ հանըմ, փութաց խնամքներ հասցնել։ Երկրորդ օրը մարդուկին վիճակը ծանրացաւ։ Կինը աղքատախնամին վազեց բժշկի համար, մինչև որ պաշտօնական ձեւակերպութիւնները կատարուեցան, իրիկուն եղաւ և Բարթող աղա աւելի գէշցաւ։ Այլանդակօրէն հիւանդ էր։ Բժիշկը ուշ ատեն հասնելով յուսահատաբար գլուխը երերցուց։ Տատրակները յորդ արցունք կը թափէին։ Խրատիկ հանըմ «վա՛խ մարդս, վա՛խ» կը հեծէր։

—Սրտի կաթուած է, ըսաւ բժիշկը Խրատիկ հանըմին, կամ բարկացեր է կամ վախցեր է։

—Կ'աղէկնա՞յ, հարցուց խեղճ կինը անձկագին։

—Աստուա՛ծ գիտէ, պատասխանեց գիտութեան մարդը։

Բարթող աղա, կռնակի վրայ ինկած, ողջ աչքը քամինելի սեւեռմամբ մը ձեղունին յառած, աժանագինօրէն կը հեւար։ Պաղատական և լալագին հարցումներուն զորս իր տատրակները կուղղէին իրեն՝ դիակի լռութիւն կը պահէր. կարծես չէր իմանար։ Առաջին անգամ ըլլալով՝ իր էութենէն բխած այդ զոյգ մը սիրասուն էակներուն գորովի գեղումներուն առջև անզգայ կը մնար։ Այս պարագան սարսափ կուտար աղջիկներուն և կնոջը։ Բարթող աղան, այս գորովագութ հայրը, առանց անդիմադրելի տրտագեղմանց անտարբե՞ր ըլլար։ Երբեմն ափեղցփեղ բաներ մը կը մոլար, խռնկոցի ցաւագին կաղկանձիւններու պէս, առանց աչքը իր տեղէն խախտելու։ Հինգ օր գիշեր ցորեկ հսկեցին անոր անկողնին չուրջը, բայց իրենց բոլոր խնամքները ապարդիւն մնացին։ Բարթող աղա մեռաւ, աչքը ձեղունին սեւեռած առանց բառ մը արտասանելու։ Իր կեանքին պէս՝ մահն ալ քամինելի եղաւ։ Կրնայ ըսուիլ որ աչքը բաց գնաց, իր զոյգ մը տատրակներուն արգասաւորումը տեսնելու երջանկութենէն զրկուած։ Իր բոլոր երազները, յոյսերը, դիտաւորութիւնները, որոնց որոճացումովը կը անցնէր գիշեր ցորեկ, սառած էին հիմակ իր աչքին այդ անռելի սեւեռումին մէջ։ Այս յեղակարծ ու կոշտ մահով, անգործադրելի կը մնային անհաշ, քամինելի, եղեռնական ծրագիրներ, զորս ան ամէն օր կը յօրինէր իր հետապնդած նպատակին հասնելու համար։ Մարկոսեան գերդաստանին կալուածները մեծ վտանգէ մը կ'ազատէին Բարթող աղային անհետացումովը։ Յանձին այս մարդուն, կատուներու և շուներու աշխարհը կը կորսնցնէր իր Աքիլլան։ Ու թէև Կատարինէ և Մագթաղինէ օրիորդները գորովոտ և պաշտելի հայր մը կը կորսնցունէին Բարթող աղային մահուամբը, միւս կողմէ, սակայն, ընկերութիւնը աղէտէ մը կ'ազատէր։

Աղջիկները իրենց հօրը դիակին վրայ ինկան լալով պոռչտալով։ Խրատիկ հանըմ իր ցաւին արտայայտութեանը մէջ աւելի համեստ ու զգաստապահ եղաւ։ Դրացիները հասան։ Անոնց ետեւէն տէրտէրը և ժամկոչները, որոնք հազիւ կրցան մսավաճառին անհեթեթ ու զարշելի դիակը սգաւորներուն ձեռքէն խլելով ճամբան նետել ու ժամ վազցնել։

Ամբողջ գիւղը զարմացաւ Բարթող աղային անակնկալ մահը իմանալով, բայց ոչ ոք ցաւեցաւ։ Տիկին Մարկոսեան «խե՜ղճ մարդ» մը ըսաւ։ Տօքթօրը անգութ և իմաստալից քըմծիծաղ մը ունեցաւ ու լռեց. իրմէ զատ ոչ ոք գիտէր որ Բարթող աղային մահուան պատճառը ինք էր եղած։ Ասիկա դաղտնիք մը մնաց միշտ։ Շաբաթ մը ետքը, ինք տօքթօրը անձամբ հանգուցեալին տունը գնաց և կալուածական թուղթերը և հաշիւները առաւ։

(Շար.-ունակելի)

ալ ձերբակալուած է անդրայն դաշնակցական ենթակոմիտէին անդամ Հայկ անուն զինագործ մը, որուն վրայէն գտնուած են Մեշրուբիքէն երկու օրինակներ։ Հայկի խանութը գտնուող անձ մը, Թօփալզատէ Օսման պէյ, Ֆաթմայի երեւելիներէն, նոյնպէս ձերբակալուած է։ Այդ մարդուն վրայէն ալ կասկածելի թուղթեր գտնուած են։

⁎⁎ Անաբօլիսու Թաճիրօղլու ծանուցած էր թէ գաղտնի քոմիտէին մէջ մտած են նախկին երեսփոխան Ֆէրիտ ու Բեսամիլ փաշաները, Երեսփ. Ժողովի դերնախագահ Մուսթաֆա Ասըմ ու Մուսթաֆա Սապրի էֆէնտիները։ Ընդհ. ապահովութեան տնօրէնը յայտարարած է թէ կառավարութիւնը ոեւէ կասկած չունի այդ անձնաւորութեանց վրայ։

⁎⁎ Նոյն Թրայի Բրեսի կ'ըսէ թէ գաղտնի քոմիտէին վարիչներն են Խարվին ազգական եգիպտացի իշխան Ազիզ Հասան փաշա, Համիտի որդի Անմէտ էֆէնտի և նախկին երեսփոխան մը։ Վիէննական թերթը կը յարէ թէ գաղտնի քոմիտէն կազմուած է արաբ և արնաւուտ անջատողականներէ, ներկայ րէժիմէն դժգոհ մոլեռանդներէ, ժէօն-Թուրքերուն չհաւնող ազատականներէ, վրէժխնդիր և իրենց անձնական շահերուն հետամուտ անձերէ և Սեսալի Միլլեթի խմբագրապետ Անմէտ Սամիմ պէյի սպանութենէն վշտակրած մարդոցմէ։

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԱԼՊԱՆԻՈՑ ՄԷՋ

Սելանիկէն կը հեռագրեն թէ ալպանիացի համբաւաւոր պետ Հասան Աղա Ֆէլօվիչ, Բլավայէն, ձերբակալուած է Տիաքովայի շրջակաները։ Պատերազմական Ատեանին առջեւ պիտի դատուի։ Իր ոչխարները, որոնք հազարներով կը հաշուուին, գրաւուած և բանակին կողմէ ծախուած են։

ՊՈՅՔՈԹԻ ՀԱՄԱՐ

ՍՊԱՆՆՈՒԹԻՒՆ

Իտալական թերթ մը Եանեայէն կ'իմանայ թէ Ֆիլիբիատի (Եպիրոս) մէջ օսմ. քոմիտէի քլիւպին նախագահը սպաննուած է՝ հելլենական ապրանքները պոյքոթի ենթարկելու հրաման տուած ըլլալուն համար։

ՊՈՒԼՂԱՐ ՀՐՈՍԱԽՈՒՄԲԵՐԸ

Պուլկար կառավարութիւնը պաշտօն յանձնած է Պոլսոյ պուլկար դեսպանին, որպէսզի բարեկամական կերպով Բ. Դրան ուշադրութիւնը հրաւիրէ այն վտանգներուն վրայ, զորս զինաթափումի միջոցները կրնան առաջ բերել։ Օսմ. կառավարութիւնը ազատ է ամէն միջոց ձեռք առնելու երկրին շահուն համար, բայց այդ օրէնքին գործադրութիւնը պէտք չէ խստութեամբ կատարուի, ինչ որ բնակչութիւնը պիտի մղէ փախչիլ դէպի լեռները կամ երկրին սահմաններէն դուրս։ Նոյնպէս Պուլկարիոյ մէջ գրգռութիւն մը առաջ պիտի գայ, ինչ որ վտանգաւոր է Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ միջեւ լաւ յարաբերութեանց պահպանումին, որուն համար Պուլկարիա այնքան ապացոյցներ ընծայած է։

⁎⁎ Քանի մը պուլկարական թերթեր կ'ըսեն թէ Պուլկարիա բնակող հրոսապետներուն մեծ մասը նորէն Մակեդոնիա անցած են՝ Թուրք նոր րէժիմին դէմ գործելու համար, պուլկար տարրը նոր հալածանքներու ենթարկուած ըլլալուն համար։ Վեչերնա Բօշտա յուլիս 10ի թիւին մէջ բացարձակապէս կը հաստատէ թէ ծանօթ հրոսապետներէն Չէրնօբէէֆ, Ատոտոֆ և Վօյվօտա, ինչպէս նաեւ Բանէ Նիքօտով և Զաքով արդէն իսկ սահմանագլուխը անցած ու հրոսախումբեր կազմած են, գլխաւորաբար այն Մակեդոնացիներէն բաղկացած, որոնք սահմանագլուխի լեռները ապաստանած էին խմբովին։ Նոյնիսկ Պարաքովոյի մօտ ու Բէթրիչի և Բումանովայի կողմերը մէկ քանի կարեւոր ընդհարումներ տեղի ունեցած են թուրք զինուորներուն հետ։ Արդիւնքը յայտնի չէ։ Լրագիրներուն ըստ ծին նայելով, սահմանագլխին մօտ տեղեր ապաստանած Մակեդոնիացիներուն թիւը հետզհետէ կ'աւելնայ։ Միայն Քէօսթէնտիլի շրջակաները 1000էն աւելի Մակեդոնացիներ կան։ Մինչեւ հիմա 50 հոգի ապաստանած են Սոֆիա։

⁎⁎ Սելանիկէն կը հեռագրուի թէ հինգ հոգիէ բաղկացած հրոսախումբ մը յուլիս 15ին օսմանեան-զինուորներու ջոկատի մը հետ ընդհարում մը ունեցած է Ռատովից գաւառակի Շէյնթալ ու Օրասօվիցա գիւղերուն միջեւ։ Հրոսախումբին առաջնորդը, Շիբքօվիցայէն գիւղացի մը, վիրաւոր վիճակի մէջ ձերբակալուած է։ Միւս հրոսակները յաջողած են խոյս տալ։ Ձերբակալուած հրոսակը Ռատովից տարուած է։ Օսմանեան-զինուորներու ջոկատներ կը հետապնդեն հրոսակները։

ԵԷՆԻ-ԲԱԶԱՐԻ ՍԱՆՃԱՔԸ

Հեռագրական գործակալութիւն մը վերապահութեամբ կը ծանուցանէ որ Գարատաղի Նիքօլա իշխանին գահակալութեան յիսնամեակին առթիւ Եէնի-Բազարի սանճաքը չէզոք թագաւորութեան մը պիտի վերածուի, Պերլինի դաշնագիրը ստորագրող պետութեանց հաւանութեան ներքեւ։ Այս անճշմարտանման լուրը նախանձի զգացում մը առաջ բերած է սերպ բնակչութեան մէջ։

ՎԻՃԵԼԻ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐՈՒ

ԽՆԴԻՐԸ

Թանի Պոլսոյ Թղթակցին ըստ ծին նայելով, քանի մը դեսպաններ Բ. Դրան յայտարարած են թէ համամիտ չեն որ Յունաց Պատրիարքարանը բողոքի շրջաբերական մը յղէ տէրութեանց՝ ի մասին Մակեդոնիոյ վիճելի եկեղեցիներու օրէնքին։ Այդ դեսպանները յայտարարած են թէ տէրութիւնները պիտի մերժեն միջամտել եկեղեցիներու օրէնքին առթիւ։ Կը հաւաստուի թէ կառավարութիւնը չպիտի թոյլատրէ որ Յունաց Պատրիարքարանը Ազգ. Ժողով մը գումարէ։ Եթէ երբեք Տ. Եօաքիմ պատրիարք հրաժարական տայ, կառավարութիւնը պիտի ընդունի զայն։

⁎⁎ Կիրակի օր, մայրաքաղաքիս մէկ քանի եկեղեցիներուն մէջ Յոյներ հաւաքուելով բողոքի բանաձեւեր խմբագրեցին վիճելի եկեղեցիներու օրէնքին դէմ ու Տ. Եօաքիմ պատրիարքին մատուցին։

⁎⁎ Սելանիկի Բումելի թերթը վիճելի եկեղեցիներու օրէնքին վրայ խօսելով կ'ըսէ թէ վերջին մարդահամարին համաձայն, Մակեդոնիոյ նահանգներուն մէջ 850,000 Յոյն և 602,000 Պուլկար կը գտնուին։ Յոյները սապէս բաժնուած են. 334,000 հոգի Սելանիկի նահանգը, 329,000՝ Մանասթըրի նահանգը և 187,000՝ Քոսովայի նահանգը։

ՃԱՐՏԱՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ

ՁԵՌՆԱՐԿ

Օսմ. առեւտրական և ճարտարագործական սէնտիքան անունով ընկերութեան վերածուած է 1,200,000 ֆրանքի դրամագլուխով։ Ընկերութիւնը կ'աշխատի մենաշնորհներ ձեռք ձգելու Թուրքիոյ մէջ։

ՃԱՒԻՏ ՊԷՅ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Բարիզէն կը հեռագրեն թէ նախկին նախարարապետ և ելմտական նախարար Պ. Ռուվիէ անցեալ շաբաթ օր այցելութիւն տուած է Ճավիտ պէյի՝ իր բնակած օթէլին մէջ։ Երկու պետական մարդիկը խիստ կարեւոր տեսակցութիւն մը ունեցած են, որ մէկ ժամէն աւելի տեւած է։ Պանք տը Սալօնիքի Վարչական Խորհուրդը մեծ հացկերոյթ մը տուած է ի պատիւ Ճավիտ պէյի։ Օսմ. ուսանողներն ալ 120 հոգինոց սեղան մը տուած են ի պատիւ նախարարին. սեղանին կը մասնակցէին օսմ. դեսպանը, օսմ. գաղութին երեւելիները և Բարիզ գտնուող օսմանցի երեսփոխաններ։ Ճավիտ պէյ ուշագրաւ ճառ մը խօսելով՝ ջերմապէս ծափահարուած է։ Ճավիտ և Նէճմէտտին պէյերը, կամս Օսթրօղօկի և Ռուսօ էֆ.ի հետ, Լոնտոն մեկնած են կիրակի օր։

ՁԻՆՈՒՈՐՆԵՐՈՒՆ ԳԼԽԱՆՈՑԸ

Հեծելազօրքը և թնդանօթաձիգները երեսուն տարիէ ի վեր գլխարկ կը գործածեն։ Այսուհետեւ հետեւակազօրքը և ամրաշէն զօրքերն ալ գլխարկ պիտի կրեն, բայց սա տարբերութեամբ որ խուքի գոյն պիտի ունենայ ան, հեռուէն չտեսնուելու համար։

ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Մօտերս պատուիրակութիւն մը պիտի մեկնի Պոլիսէն, ներկայ գտնուելու համար Գարատաղի Նիքօլա իշխանին գահակալութեան յիսնամեակին առթիւ կատարուելիք հանդէսներուն։ Այդ պատուիրակութիւնը կը կազմեն ծերակուտական Հիւսէյին Հիլմի փաշա և սպայակոյտէն գնդապետ Եօմէր Լութֆի պէյ։

ՆՈՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ

Կայս. իրատէ մը հրամայեց որ Մէզիէթ (առաքինութիւն) անուն պատուանշան մը հաստատուի, հայրենիքին մեծ ծառայութիւններ մատուցանողներուն տրուելու համար։

ՊԱՇՏՕՆԱՏԱՐՆԵՐՈՒ

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԸ

Նախարարաց Խորհուրդը որոշած էր ամէն տարի մէկ մէկ ամիս արձակուրդ տալ պետական պաշտօնատարներուն։ Կայս. իրատէ մը վաւերացուց այդ որոշումը։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐ

ՍՊԱՌՆԱԿԱՆ ԳԻՐ. — Իզմիրի Իթթիհատ թերթը կ'ըսէ թէ Մանիսա բնակող սափրիչ Հաճի Գաբրիէլ մարտ 8ին Պոլսէն ստացած է սպառնական գիր մը, «Դաշնակցական Ատեան» ստորագրութեամբ։ Այդ գրով կը պահանջուէր մինչեւ չորս օր 20 ոսկի ղրկել Ֆիլիպէ, Պ. Պետրոսեանի հասցէին։ Հաճի Գաբրիէլ չորս օրուան մէջ հազիւ 12 ոսկի վճարելով՝ յիշեալ հասցէին կը ղրկէ։ Ֆիլիպէի մէջ այդ դրամը կը գանձէ Պ. Պաղտասարեան։

ԾՆՆԴԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ ՍԷՐԱՅ-ՊՐՈՒՆԻԻ ՄԷՋ. — Թուրք կին մը, որ Սէրայ-Պրունի գացած էր, լուսավառութիւնները դիտելու համար, տղաբերքի ցաւէ բռնուելով մանչ մը ծնաւ։ Նորածինը օսմ. դրօշի մը մէջ փաթթեցին ու մօրը հետ հիւանդանոց ղրկեցին։ Տղուն անունը դրուեցաւ Օն Թէմմուզ (Ցուլիս Տասը։)

ՅՈՅՆ ԱՂՋԻԿ ՄԸ ԻՍԼԱՄԱՑԱՒ. — Պէշիքթաշ բնակող յոյն ձկնորսի մը անչափահաս աղջիկը, հեռագրական պաշտօնեայի մը յորդորով, իսլամութիւնը ընդունած է։ Աղջիկը ընտանեկան յարկէն հեռացած է և դատական պաշտօնատունը կը գտնուի։ Ծնողքը կը պահանջէ որ աղջիկը ետ դարձուի, բայց մինչեւ հիմա եղած փորձերը անյաջողութեան մատնուած են։

ՑԱՆԴՈՒԿԻ ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ. — Ցանդուգն գողեր Մաքրիգիւղի կառավարչատան դրամարկղը խորտակելով, մէջը գտնուած 700 ոսկին յափշտակեցին։

ՀՐԴԵՀ ՍԱՄՍՈՆԻ ՄԷՋ. — Սամսոնէն կը հեռագրուի թէ հրդեհ ծագելով տեղւոյն մէջ, օսմ. պանքայի մթերանոցները այրած են։ Նիւթական վնասը խիստ մեծ է։

ՕԹՈՄՈՊԻԼԻ ԱՐԿԱԾ. — Անցեալ օր, Բերայէն Ղալաթիա իջնող օթոմոպիլ մը Բէրչէնկէ Բազարի մէջ կոխոտեց վեց տարու հրեայ աղջիկ մը։ Վիրաւորին վիճակը ծանր է։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԱՒՈՒՐ ՊԱՏՃԱՌ

Տարիներէ ի վեր Պատրիարքարանի մէջ գործուած զեղծումները, խարդաւանանքները, առաւել կամ նուազ ամօթալի արարքները հետզհետէ կը յայտնուին ու կ'արձանագրուին թերթերու մէջ։ Վարչութեան, Տնտեսական Խորհրդի, Որբախնամի և Նպաստից յանձնաժողովի անդամները, անպաշտօն կերպով ու մտերմական շրջանակներու մէջ, անունով ու մականունով մատնանիշ կ'ընեն ազգին վստահութիւնը չարաչար գործածող անարժան պաշտօնեաները և մանրամասնօրէն կը պատմեն անոնց գործած անօրէնութիւնները, երեսփոխանական ժողովի մէջ խնդիր կը յուզուի այս մասին և նոյն իսկ պատրիարքական փոխանորդը կ'ամբաստանուի, իբրեւ որբերու և աղքատներու դրամէն մաս մուրացող մէկը, և, հակառակ բոլոր ասոնց, մինչեւ հիմա ուրիշ ոեւէ վճռական քայլ չէ առնուած՝ այլ միայն Հրանդ Մարգարեանը «սոսկական կերպով» դադրեցուցուած է իր պաշտօնէն, և քննութեան ենթարկուած, քննութիւն, որ նոյնիսկ Տնտեսական Խորհրդի անդամներուն յայտարարութեան՝ կրնայ շատ երկար տեւել և գուցէ որոշ արդիւնքի մըն ալ չյանգիլ։

Ու, այսպէս, միւս զեղծարար պաշտօնեաները պիտի շարունակեն իրենց շահատակութիւնները, Պատրիարքարանին մէջ, առանց երբեք նեղուելու, առանց ճամբուելէ վախ ունենալու։

Ազգ. Ժողովի վերջին նիստին մէջ, երբ կրկին խնդիր ծագեցաւ պատրիարքական փոխանորդ Դուրեան վարդապետի առ Հրանդ Մարգարեան ուղղած աղերսագրին մասին, որով յիշեալ վարդապետը զեղծարար պաշտօնեային բարեացակամ միջամտութիւնը կը հայցէր, որպէսզի Նպաստից աղքատ անդամներուն դիմելով «կարեւոր գումար» մըն ալ իրեն համար բրցնէ, Ս. Պատրիարքը յայտարարեց թէ «ինք չէ հաւնած այդ խնդրանքին ձեւին ու եղանակին», հետեւաբար դատապարտելի կը գտնէր զայն։ Արդ, եթէ պատրիարքական փոխանորդ հայրը քիչ մը արժանապատուութիւն ունենար, իր մեծաւորին կողմէ եղած այս պարսաւանքին (blâme) վրայ, — քանզի որչափ որ առերեւոյթս մեղմ, սակայն բացարձակ պարսաւանք մըն էր պատրիարքին խօսքերը, — պէտք էր որ մինչեւ հիմա հրաժարած ըլլար իր պաշտօնէն, մանաւանդ որ ազգային ժողովն ալ իր մեծամասնութեամբ յանցապարտ ճանչցաւ զինքը, քանի որ նամակի այդ խնդիրը յղեց Խառն Ժողովի քննութեան։

Գալով միւս ամենածանր կասկածներու տակ գտնուող պաշտօնեաներուն՝ պաշտօնական անձնաւորութիւն մը մեզ յայտնեց թէ՝ ի զուր փորձած են իրենց զգացնել որ ինքնաբերաբար հրաժարին. անոնք կը փարին իրենց պաշտօններուն վրայ, այնքան անզգածօրէն՝ որքան փոխանորդ հայրը։

Խորհրդարանական երկիրներու մէջ, երբ ոեւէ պաշտօնեայ մը կը քննադատուի ժողովի կամ մամուլի կողմէ և երբ այդ պաշտօնեան բացարձակ ու անվերապահ կերպով չպաշտպանուիր իր մեծաւորներուն կողմէ, անմիջապէս կը հրաժարի. ա՛յս է ընդունուած կանոնը։

Իսկ մեր մէջ, ինչ կը տեսնենք, ո՛չ թէ վարչութիւնը ամբաստանութեան տակ եղողները չկրցաւ պաշտպանել, այլ «բարոյապէս» ընդունեց անոնց յանցապարտութիւնը և սակայն, այդ արժանապատուութենէ զուրկ պաշտօնեաներէն ո՛չ մէկը պարտք զգաց հրաժարելու։ Գալով փոխանորդ հօր պարագային, այն ամենէն տարօրինակ ու ամենէն անլուրն է։ Իր անմիջական մեծաւորը, այն որուն փոխանորդն է ինք, յատենի Ազգ. Ժողովի զինքը բացէ ի բաց կը պարսաւէ իր մէկ արարքին համար ու ինք դարձեալ կը շարունակէ կառչած մնալ իր պաշտօնին։ Ասիկա առ նուազն աներեսութիւն պէտք է համարել։

Արդ, անուշութեամբ խօսք չհասկցող այդ մարդոց հետ վարուելու ինչ միջոց կայ։ Բաց ի միակ, արմատական միջոց մը, ականջնէն բռնել ու դուրս նետել Պատրիարքարանէն։ Եւ կարծեմ այսպէս վարուելով՝ յանցաւորներուն հետ անմեղներ ալ զոհելու խղճահարութիւնը կարելի չէ ունենալ, քանի որ մէջտեղն են եղած զեղծումներն ու ապօրինութիւնները, մանաւանդ մէջտեղն է Հրանդ Մարգարեանի հետեւեալ սահմռկեցուցիչ յայտարարութիւնը, Տնտեսական Խորհուրդի անդամներուն։

— Բայց այս իմին ըրածներս Պատրիարքարանի բոլոր պաշտօնեաներն ալ ըրած են ու կ'ընեն։

Այդ սոսկալի արարածին գուցէ միակ ճշմարիտ յայտարարութիւնն է այս խօսքերը։

Եթէ պատրիարք ու վարչութիւն ճշմարտապէս նախանձախնդիր են Պատրիարքարանի ինկած վարկին բարձրացման, եթէ իրաւամբ կը փափաքին արմատական մաքրագործումի, պէտք է մէկ կողմ թողուն խղճմտական նեղին ու մանուածապատ ձեւակերպութիւնները և քիչ մը ողջմտութեան ու քիչ մըն ալ անհատական պատասխանատուութեան տակ, ջանան ժամ առաջ, կորովի, անաչառ ու դաժան խստութեամբ մը, քշել ու դուրս նետել տարիներէ ի վեր Պատրիարքարանի մէջ որջացած անարժան մակաբոյծներու խմբակը։

ՆՐՈՒԱՆԴ ՕՑԵԱՆ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ ԹԱԳՐԻՐԸ

Ս. Պատրիարք Հայրը Ցուլիս 10ի տօնէն առաջ Վարչապետին ներկայացուցեր է թագրիր մը որով կը խնդրէ ազատ չարձակել այն ոճրագործները որոնց համար կ'ըսուէր թէ Ցուլիս 10ի տօնին առթիւ ներման պիտի արժանանան։ Թագրիրին մէջ յիշատակուած է նաեւ սա պարագան թէ՝ երբ Ատանայի բանտերուն մէջ գտնուող հայերը ինքնապաշտպանութեան համար և սուտ վկայութիւններով դատապարտուած են, միացեալ Թուրքերուն մեծագոյն մասը ոճրագործներ են և արդարութիւն չէ զանոնք արձակելը։

ԼԻՄ ԱՆԱՊԱՏԸ

Վանօրէից Խորհուրդը Լիմ անապատի միաբանութենէն հասած թեր ու դէմ գրերու վրայ որոշեց Գաբրիէլ վարդապետը առժամաբար տեղւոյն Վանահայր կարգել։

ՊԻԼԷՃԻԿՑԻՆԵՐԸ

Բարգէն վարդապետ որ Պատրիարքարանի կողմէ Պիլէճիկ ղրկուած էր տեղւոյն մէջ առաջ եկած վէճերը կարգադրելու համար, յաջողեր է իր պաշտօնին մէջ և միեւնոյն ատեն ծանուցեր է Պատրիարքարան թէ տեղւոյն Տ. Թորոսը քահանայագործելու համար Գաղատիոյ Կարմիր վանքը ղրկած է։ Բարգէն վարդապետ խնդրած է որ իր այս վերջին կարգադրութեան համակերպի Պատրիարքարանը։

ՔՆՆԻՉ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԸ

Ուսուցիչներու քննիչ Յանձնաժողովը իր Ա. նիստը գումարեց երէկ առտու, Բերայի Արուեստանոցին մէջ, ի ներկայութեան Ուսումնական Խորհուրդի ատենապետ Ա. Գասպարեան էֆէնտիի։ Դիւանի կազմութեան ձեռնարկելով, գաղտնի քուէարկութեամբ ընտրեց զայն հետեւեալ կերպով։ — Ա. ատենապետ՝ Ս. Կուրտիկեան, Բ. ատենապետ՝ Յ. Յովհաննէսեան, Ա. ատենադպիր՝ Գ. Սիմքէշեան և Բ. ատենադպիր՝ Ս. Գափամաճեան էֆէնտիները։ Յանձնաժողովը որոշեց գումարուիլ Բշ. և Եշ. օրերը, որոնց քննութեան ժամանակացոյցը պիտի հրատարակուի տեղական թերթերուն մէջ։

ԱԶԳ. ԵՐԵՍՓՈԽԱՆ

Վարչութիւնը ակէ առաջ հրահանգ տուած էր Օրթագիւղի Թաղ. Խորհուրդին նոր թաղի հրաժարեալ երեսփոխան Յովսէփ էֆ. Գույումճեանի տեղ նոր մը ընտրել։ Կիրակի օր տեղի ունեցաւ քուէարկութիւնը և երեսփոխան ընտրուեցաւ Տօքթ. Ս. Թէրզեան։ Միւս երկու ընտրելիներն էին Աբիկ Մուպահեաճեան և Աբիստակէս Պօյաճեան։

ՆԻԿՈՄԻԴԻՈՅ ԿԵԱՆՔԷՆ

Անցեալ Զատկին Տէրինճէի մէջ խումբ մը Նիկոմիդիացի Հայ երիտասարդներ, որոնց մէջ զինուորական ուսանող ալ կար, հրացանաձգութեան ամբաստանութեամբ ոստիկանի մը կողմէ ձերբակալուելով գիշեր մը Նիկոմիդիոյ մէջ կը բանտարկուին և հետեւեալ առտուն հարցաքննուելէ վերջ անպարտ կարձակուին։ Արդ իսքիլիqar ոստիկանը՝ եղած կարգադրութենէն դժգոհ՝ կը դիմէ Պոլսոյ Պատերազմական Ատեանին, բողոքելով որ Իզմիթի հայաջէր հրամանատարը աչառութեամբ վարուած է։ Ու իսկոյն ամբաստանեալները կը կանչուին Պոլիս ու կը հարցաքննուին։ Վկաներու մեծամասնութիւնը նպաստաւոր խօսած է, բացի Տէրինճէի մաքսային պաշտօնեայ Ալի պէյ և Շէրիֆ էֆ. ըսուած անձերէն, և ատեանը միմիայն այս վերջիններուն ըրած վկայութեան վրայ երիտասարդները կ'ամբաստանէ՝ աւելցնելով նաեւ զինուորական մեղադրանք ու իր վճիռը կ'արձակէ յիշեալ երիտասարդներուն վրայ. այսպէս Պ. Պ. Նշան Մուրատեան, Կարապետ Մալախեան (Պոսուս մականուանեալ) Վահան Զաքեան, Ներսէս Տ. Ազարեան 45ական, [illegible] Սէմէրճեան 25, Գրիգոր Փաթուկեան և Կարապետ Թէքզեան 15ական օրուան բանտարկութեան կը դատապարտուին։

Մեր կողմէ կը զարմանանք Զինուորական Ատեանին կողմէ տրուած այս վճիռին վրայ։ Մեր քիթին տակ եղած պարզ խռովութեան մը մէջ իսկ ուր երիտասարդներուն բացարձակ անմեղութիւնը երեւան պիտի գար, այսքան անարդար դատաստան մը աւելի քան ապշեցուցիչ է կ'ըսէ Իզմիթի «Բիւթանիա» թերթը։

⁎⁎ Ցուլիս 20ին գաղտնի քուէով Թաղ. Խորհուրդի ընտրութիւն կատարուեցաւ. բացարձակ քուէ ստացան Պ. Պ. Գառնիկ Գանթալեան, Արտաշէս Եօրկանճեան և Բիւզանդ Գասպարեան։ Իսկ համեմատական քուէով ընտրուեցան Պ. Պ. Յ. Պետրոսեան, Խ. Ծատուրեան, Օ. Խաչատուրեան, Գ. Թագւորեան, Ա. Թիրեաքեան և Ս. Զաքէոսեան, ընդ ամէնը հինգ հոգի։

ԱՆՊԱՐՏ ԱՐՁԱԿՈՒԱԾ

Կեսարիոյ ծանօթ խնդիրներուն պատճառաւ Շէյխ Իպրահիմի մարդոց կողմէ եղած զրպարտութիւններու վրայ Տ. Տրդատ Սրբազանի դէմ Չօրումի դատարանին առջեւ բացուած դատը, որ փոխադրուած էր Կեսարիա, տեսնուեր է այն տեղ, և դատարանը անպարտ արձակեր է Տ. Տրդատ եպս. Պալեանը։

ԹԱՂԱԿԱՆԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ

Երէկ տեղի ունեցաւ Սամաթիոյ նոր Թաղական Խորհուրդին ընտրութիւնը և քուէից բացարձակ առաւելութեամբ ընտրուեցան Տիարք Գրիգոր Օվաճըքեան, Թէոֆիլէ Քիւրքճեան, Արտաշէս Էնֆիյէճեան, Ոսկեան Ցաքօբեան, Լեւոն Վարդանեան, Գառնիկ Համբարձում, Արշակ Արշաւիր, Երուանդ Իշլէմէճեան։ Իսկ համեմատականի միայն չորս հոգի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Բնիկ Գասթէմօնիցի Օհան Յ. Ներսէսեան անուն երկայնահասակ, դեղին ու խոշոր պեխերով, ձախ աչքին ձախ կողմը ընկզմուցք ունեցող և կնոջ ու չորս գնչափահաս զաւակաց տէր եղող ազգայինը 1909 օգոստոս ամսէն ի վեր ընտանիքէն հեռացած ու անյայտ եղած ըլլալով կը խնդրուի յարգոյ ազգայիններէ, որ եթէ երբեք անոր ո՛ւր, ողջ կամ մեռած ըլլալու մասին ա՛ր և է տեղեկութիւն ունին, հաճին իմաց տալ պատրիարքարանիս։

(Կնիք Փոխանորդարանի)

ՃԱՄԲԱՆՈՐԴ

Թէրքոսի արտօնատէր Գարեգին էֆ. Պօյաճեան որ երկու շաբաթէ ի վեր Իզմիր կը գտնուէր, երէկ Խտիվական շոգենաւով վերադարձաւ Պոլիս։

ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Կիրակի օր, Բերա, Ցարութիւն էֆ. Ջրաքեանի բնակարանին մէջ տեղի ունեցաւ օր. Անժէլ Ջրաքեանի նշանախօսութիւնը Գարեգին էֆ. Օննիկեանի հետ, որդի ծանօթ սեղանաւոր Գրիգոր էֆ. Օննիկեանի, երկու կողմի բարեկամներու և ազգականներու ներկայութեան։ Օր. Անժէլ, լրագիրներու ծանօթ գործակատար Նազարէթ էֆ. Այճեանի քեռին ու տոքթ. Ջրաքեանի քոյրը, լաւ տանտիկին մը ըլլալու ամէն բարեմասնութիւններով օժտուած է։ Իսկ Գարեգին էֆ. բոլոր Բերացիներուն ծանօթ է իր համակրելի բնաւորութեամբ։

ԳՐՔԵՐ

Ստացանք Տօքթ. Ն. Տաղաւարեանի նոր հրատարակուած Մարդկային կազմութիւն և Բնախօսութիւն, որ 128 էջերէ բաղկացած սեղմ դասագիրք մըն է, ազգ. նախակրթարաններու համար պատրաստուած։ Կը պարունակէ նաեւ 50էն աւելի կազմախօսական պատկերներ։ Գին 5 ղրշ. վաճառման կեդրոն՝ Մատթէոսեան գրավաճառանոց, Թինճանճըլար։

ՊԱՇՏՕՆԵԱՅ Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Վաճառատան մը համար կ'ուզուի պաշտօնեայ մը որ գիտնայ հայերէն, անգլիերէն ու ֆրանսերէն լեզուներով թղթակցութիւններ և թարգմանութիւններ կատարել։ Ներկայացողները պէտք է վարժ և փորձառու ըլլան։ Գոհացուցիչ վարձատրութիւն պիտի ըլլայ։ Դիմել Արեւելքի տնօրէնութեան։ 5—1

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԿՐԵՏԷԻ ԽՆԴԻՐԸ

ԵՒ ՆԱԽԱՐԱՐ. ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Երէկ նախարարական արտասովոր գումարում մը տեղի ունեցաւ Բ. Դրան մէջ։ Ներկայ էին Պատերազմական, Ծովային, Արտաքին և Ներքին գործոց նախարարները։ Այդ գումարման կը նախագահէր Վարչապետ Հագգը փաշա։ Մեր մասնաւոր տեղեկութեանց համաձայն, այդ գումարման մէջ մասնաւորաբար խորհրդակցութիւն կատարուած է կրետական խնդրին, Յունաստանի և Թուրքիոյ յարաբերութեանց վրայ։ Այս առթիւ Աթէնքի օսմ. դեսպան Նապի պէյ երկարօրէն պարզած է Յունաստանի մէջ անցած դարձածը կրետական խնդրի մասին։ Կը լսենք նաեւ թէ այս օրերս Կրետէի մէջ սպաննուած իսլամին սպաննութեան առթիւ կառավարութիւնը որոշած է պաշտպան տէրութեանց բողոքել, եթէ ոճրագործը չպատժուի։

ԽՈԼԵՐԱՆ ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ

Կ'իմանանք թէ, Բերա, Տօլապ-Տէրէ, երկու անձեր խոլերայէ բռնուած են։

ԳԵՐՄԱՆԻ ՄԸ ՍՊԱՆՆՈՒԹԻՒՆԸ

Պէյրութի կուսակալը կը հեռագրէ թէ Հայֆայի մէջ Գերմանի մը սպաննութեան պարագլուխներէն 14 հոգի ձերբակալուած են։

ԴԱՂՑՆԻ ՔՈՄԻՏԷՆ

Իբր անդամ գաղտնի քոմիտէին, մինչեւ հիմա տասնըչորս կիներ ձերբակալուած են։ Դամասկոսի մէջ ալ չորս հոգի ձերբակալուած են և Պոլիս պիտի բերուին։

ՊՈՅՔՈԹԸ

Հելլենական դեսպանատունը պոյքոթէն վնասուած Հելլեններուն մէկ ցանկը կը պատրաստէ։ Վնասները պէտք եղածին պէս գնահատուելու համար հելլէն առեւտրական Սենեակին պատկանող անձի մը աջակցութիւնն ալ խնդրուած է։

ՄԱԿԵԴՈՆԻՈՑ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Երէկ, պուլկարական դեսպանը Բ. Դուռ երթալով, արտաքին գործոց նախարարին բողոքեց, Մակեդոնիոյ մէջ զինաթափումի առթիւ Պուլկարներու կրած հալածանքներուն դէմ։

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՊԱՐՏԻԶԱԿ

Վարժարանիս յառաջիկայ տարեշրջանը կը սկսի սեպտ. 13ին (Ը. Ե.)։ Գիշերօթիկները կը վճարեն տարեկան 16 օսմ. ոսկի, 8 ոսկի մուտքի առթին և 8 ոսկի յունուարի մէջ. իւրաքանչիւր աշակերտ վարժարանին գանձապետին կը յանձնէ 1 օսմ. ոսկի՝ գիրքի և ուրիշ դպրոցական պիտոյքներու համար, աւելցածը իրեն կը վերադարձուի տարիին վերջը։ Ծնունդի և Զատկի արձակուրդները վարժարանիս մէջ անցընող աշակերտը իւրաքանչիւր արձակուրդի համար կը վճարէ 60 դհկ.։ Մրար կամ դրամ ղրկել Պօղոսեան Կարապետ աղայի հասցէին, Նիկոմիդիա։

Վարժարանիս յարակից Ցավը կրթարանը կը վերաբացուի սեպտ. 13ին (Ը. Ե). տարեկան վճարումն է 12 օսմ. ոսկի. Ծնունդի կամ Զատկի արձակուրդին համար 40 դհկ.։

Աւելի տեղեկութիւններու համար դիմել Գրիգոր էֆ. Շահպազեանի կամ Մր. Ո. Ո. Բիրթի, Պալըքլը-Չաուս, Կ. Պոլիս, կամ Տնօրէնութեան՝ Պարտիզակ։

10—1

ՊԱՖՐԱՅԻ ԱԶԳ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ՀԱՄԱՐ

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ ՀԵՏԵՒԵԱԼ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐԸ

1. Վկայեալ Դաստիարակ Ուսուցիչ մը, Տնօրէն ու Վարիչ և որ քաջ պէտք է գիտնայ հայր. Թրքերէն, Ֆրանսերէն լեզուներն և այլ ուսումներ։
2. Զայնաւոր օգնական Ուսուցիչ մը, որ պէտք է գիտնայ ձայնագրութիւն Եւրոպ. և հայերէն. և ունենայ օգնական ուսուցչի վկայական մը։
3. Վկայեալ վարիչ մանկապարտիզպանուհի մը։
4. Վկայեալ դաստիարակ ուսուցչուհի, որ գիտնայ հայ. և ուսումներ, ինչպէս նաեւ ձեռագործութիւն և ձեռագործ։

Փափաքողներ բարեհաճին դիմել տեղւոյս Թաղական Խորհրդոյ, և բանակցիլ պայմաններու առթիւ։

Ի դիմաց Պաֆրայի Թաղ. Խորհրդոյ

Ատենադպիր — Ատենապետ

Յակոբ Էլմասեան — Յ. Պ.

2—5

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

12/25 Ցուլիս

Օսմ. միացեալ բացուեցաւ գրշ.		103—04½
» » վար գին		103—03½
» » բարձր գին		103—06
» » գոցուեցաւ		103—05
Բուս. Երկ. բացուեցաւ	ֆր.	220—37
» » վար գին	»	220—12
» » բարձր գին	»	220—37
» » գոցուեցաւ	»	220—12
Կ. Պոլսոյ Թրամուէյ	»	13—70
» Ժաւիսանս	»	8—50
Օսմ. Ապահ. ընկ.	Լ. Օ.	4—62
Շիրքէթի Խայրիյէ	»	40—
» » Օսման.	»	1—22½
Գրէտի Ֆոնս. Էժիբս. հին	Ֆր.	321—50
» » » նոր	»	270—50
Թրանսվալ	»	64—
Չարթրէդ	»	38—
Կ. Պոլսոյ քարափ	»	444—
Պանք. Օթթօմ.	Լ. Օ.	19—50
Օսմ. Ծխախոտի ընկ.	»	17—30
Օսիանթալ քարերկ.	»	14—20

ՄԵԾ ԺԱՄԱՆՈՒՄ

ԳԱՐՆԱՆԱՅԻՆ ՆՈՐԱՁԵՒ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ

ԵԶԱԿԱՆ ԱՌԻԹՆԵՐ

ԲՈԼՈՐ ՃԻՒՂԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

ԹԻՐԻՆԿ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈԹԵԱՆ ԵՒ ՀԱՑԿԱԿԱՆ
Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ԺԱՄԱՆՈՒՄՆԵՐ

Իօնի շոգենաւը Սեւ Ծովէն հոս կը հասնի Մայիս 31ին։

Իմէրէթի շոգենաւը Մարսիլիայէն հոս կը հասնի Յունիս 7ին։

Ֆրիժի շոգենաւը Սեւ Ծովէն հոս կը հասնի Յունիս 14ին։

Իօնի շոգենաւը Մարսիլիայէն հոս կը հասնի Յունիս 21ին։

Իմէրէթի շոգենաւը Սեւ Ծովէն հոս կը հասնի Յունիս 28ին։

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Իօնի շոգենաւը, Նաւապետ Պուլ, յունիս 1 չորեքշաբթի օր, առաւօտեան ժամը 11ին կը մեկնի դէպի Մուստանիա և Մարսիլիա։

Իմէրէթի շոգենաւը, Նաւապետ Բէքու, Յունիս 8ին, չորեքշաբթի օր, իրիկուան ժամը 4ին, ճամբայ կ'ելլէ դէպի Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում և Նովորոսիսք։

Ֆրիժի շոգենաւը, Նաւապետ Միթրեֆ, Յունիս 15ին, չորեքշաբթի օր, առաւօտեան 11ին, կը մեկնի դէպի Մուստանիա և Մարսիլիա։

Իօնի շոգենաւը, Նաւապետ Պուլ, Յունիս 22ին, չորեքշաբթի օր, իրիկուան ժամը 4ին, ճամբայ պիտի ելլէ դէպի Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում և Նովորոսիսք։

Իմէրէթի շոգենաւը, Նաւապետ Բէքու, Յունիս 29ին, առաւօտեան ժամը 11ին, կը մեկնի դէպի Մուստանիա և Մարսիլիա։

Ա. կարգ	Բարիզի	համար	200	Ֆր.
»	» Մարսիլիայ	»	150	»
Բ.	» Բարիզի	»	160	»
»	» Մարսիլիայ	»	120	»

Ա. կարգ Լոնտոնի համար 248.35 Ֆր.։
Բ. կարգ 185.10 Ֆր. (Տիէբի ճամբով)։
Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին Թագիանէ, քարափին վրայ։
106 Բ. ՌԸՊՈՒԼ

ՏՀԻ ՆԷՇԸՆԸԼ ԲՐՕԹԻՔԹՕՐ

ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Ընկ. կեդրոնատեղին Ճէյմս Պիլտինկ Զորչ Սթրիթ
Ընկերութեան դրամատունն է Տհի Լոնտոն էնտ Բրովէնշըլ Պանք-Լիմիթըտ, 42 Քասըլ Սթրիթ, Լիվրբուլ.

ՏՀԻ ՆՈՐԹ ԽՈՒԹԸՐՆ

ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Ընկ. կեդրոնատեղի.— Պանք Զեմպըրս, Պօնտկէյթ Տարլինկթըն
Ընկ. դրամատունը.— Տհի Լոնտոն Ճօյնթ Սթօք Պանք Լիմիթըտ—Տարլինկթըն

Վերոյիշեալ Ընկերութիւնք իրենց անհաւասար ուղղամտութեան և արդարասէր ու պատրաստակամ սովորութեանց համաձայն կ'ապահովագրեն հրդեհի դէմ ամէն տեսակ շէնքեր և ապրանքներ, ամենանպաստաւոր պայմաններով և ամէնէն աժան գիներով։ Արեւելքի համար մասնաւոր զեղչեալ սակացոյց։ Ապահովագրական ընկերութեանց համանմանօրէն (սինտիքա) դուրս կ'աշխատին։

Արեւելքի ընդհանուր լիազօր Տնօրէն (Manager)
ՎԻՐՃԻՆ Ս. ԳՈՒԼՖԱՍԵԱՆ
Պետ (Secretary)
ՅԳՈՒՍՏՈՍ ԺԱՊԵԱՆ

Կալաթա, Իլիասի խան, Nº 7, 8
Գործակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներու մէջ

ԻՒՆԻՕՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ 1828-1829

1828 L'UNION DE PARIS

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ Ի ՓԱՐԻԶ 9, ԲԼԱՍ ՎԱՆՏՕՄ, 9

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՔ

Դրամագլուխ և պահեստ	329	Միլիոն	Ֆրանք
1906ին գանձուած ապահովագին	30	»	»
Մինչեւ 1906ի վերջը հատուցեալ վնասք	480	»	»

Ինչպէս այս թուանշաններէն կ'երեւի, Ընկերութեան դրամագլուխին ու պահեստի գումարն է 329 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ որ հսկայ երաշխաւորութիւն մը կ'ընծայէ ԻՒՆԻՕՆի ապահովագրեալոց։

Արեւելքի համար մասնաւոր զեղչեալ սակացոյց. Նպաստաւոր պայմաններ՝ ան. համեմատ կերպով աւելի ԳԵՐԱԶԱՆՑ քան ո՛ և է Ընկերութեան պայմանները։ Ապահովագրութեան ամէն ձեւերը ամէնէն աժան գիներով, օրինակի համար ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ի ԴԷՊ ՄԱՀՈՒ, ԽԱՌՆ, ԴՐԱՄՕԺԻՏԻ, ևն. ևն.։

Ընկերութեան Դրամատունն է ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԱՆՔԱՆ

Թուրքիոյ և Արեւելքի Ընդհ. Տնօրէնութիւն
Ընդհ. Տնօրէն ՍԻՄՈՆ ԳԱՑՍԷՐԼԵԱՆ.
Պետ ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

Պոլիս, Սուլթան-Համամ, Քոթչըճեան Օղլու Խանը։
Գործակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

WILSON LINE
HULL-CONSPLE-NOVOROSSISK-ODESSA

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Տիւօ	4311	Հիտալկօ	1531	Մարսէլլօ	3709	Սարֆօ	1119
Ալքէթ	3607	Տոմինօ	938	Հինտու	3720	Միքատօ	3557	Տիբիա	1735
Անճէլօ	1541	Տուրօ	2383	Հօրաթիօ	1600	Միլօ	1057	Սիւվիա	119
Աթէնաքօ	2277	Տրաքօ	1713	Հումպէց	595	Մոնդէպէլլօ		Սցէրա	1203
Պասանօ	1822	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Մուցիլլօ	3419	Թասսօ	1323
Պորոտինօ	1264	Էպքօ	3464	Իտանօ	5540	Նէքօ	1933	Թ. Ուիլսըն	1546
Պրֆֆալօ	4481	Էլտորատօ	1520	Ճիւնօ	1080	Օսլօ	4100	Թոքիօ	3327
Պէյրօ	1371	Էցաքօ	1841	Քիէւօ	1053	Օնթարիօ	4036	Թոլէտօ	1470
Քալիբսօ	1837	Ֆիտօ	954	Քոլլինօ	2307	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	242
Քարէօ	1244	Ֆլորենս	1828	Քոֆլօ	1700	Բալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Քազօ	1094	Ֆլամինկօ	349	Լէօ	1053	Բոլօ	510	Վոլօ	1289
Ջիքակօ	2729	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէբանոն	2272	Ռիալթօ	3329	Վէլլինկթըն	2391
Սօլէթօ	1831	Կոլլէկօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Ռինալտօ	1553	Եէտօ	1350
Գոլոբատօ	4235	Կիէքօ	1143	Լորէնցօ	3191	Ռոլլօ	1613	Զէգօ	1200
Գոնկօ	2905	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Ռօմէօ	1789	Թարօ	
Գարտօ	895	Կրանտօ	1695	Մարէնկօ	1273	Ռաղուզա	136	Մայօն	

Moroffo շոգենաւը, Նաւապետ Մաքարէն, Վիկօ շոգենաւը, Նաւապետ Հարպօրտ, հոս հասած են։

Թոֆիա շոգենաւը, Նաւապետ Թարն, օգոստոս 3ին, Միքատօ շոգենաւը, Նաւապետ Թօրբ, օգոստոս 20ին հոս կը սպասուին։

Դիմել Գործակալներուն՝ Յ. ՀԻԼՏ ԷՆՏՐԻՅՕ
Թիւ 22—24, Քէւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա։ 77

ԼԱՕ ՔԱՐ

Էնտ ճէնէրալ ինշըրանս քորբորէյշըն լիմիթըտ
Անգլիական ապահովագրական ընկ.
ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Ընկերութեան Կեդրոնատեղին. 4 Սէն Բոլս Զըրչեարտ Լոնտոն

Դրամագլուխ	Անգլ. Ոսկի	350,000
Պահեստի դրամ	» »	122,781
Տարեկան հասոյթ	» »	367,876

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԸ
օսմանեան կայսերական պանքա
Կալաթա-Պոլիս

Ընկերութիւնը Թուրքիոյ մէջ ապահովագրական ո՛ և է սէնտիքայի յարած չըլլալով, բացարձակ դիրքի մէջ է և կրնայ ամէն վտանգ ապահովագրել. հետեւաբար շէնքերու, կարասիներու և ապրանքներու վրայ հրդեհի դէմ ապահովագրութիւններու զանազան սէնտիքաներու գիներէն ԶԳԱԼԱՊԷՍ ԱԺԱՆ ԳԻՆԵՐՈՎ կ'ապահովագրէ։ Վնասներու վճարումը տեղի կունենայ ՏԵՂՒՈՅՆ ՎՐԱՅ ամենամեծ առատաձեռնութեամբ և արագութեամբ։

ՃՈՐՃ ՉԻՋՆԸԼ ԷՆՏ ՍԸՆՍ ՔՕ. ԼՄԹՏ.
ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՀԱՄԱՐ ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՔ
ԿԱԼԱԹԱ ԱՍՏԱԼԷԹ ԽԱՆ ԹԻՒ 12-16 Կ.ՊՈԼԻՍ

Բիւնէր հայ. Թուարկիչները յանձնարարելի են բոլոր գործի մարդոց։
Մէկ վայրկեանի մէջ 200է աւելի թուական կարելի է նշանակել սոյն մեքենայով։
Գործածելի առեւտրականներու, ատացագիրներու, դրոշմաթուղթերու, նամակներու, հաշուեցոյցներու, ևն., ևն.։
14 Յլս. 1910 ճիշդ տպագրումի պէս և նման կը նշանակէ թուականները։
Մինչեւ 1921 տարին ապահովեալ է։
ԳԻՆ 6 ՂՐՈՒՇ
Փնտռեցէք բոլոր թղթավաճառատուններէ
Միակ Ներկայացուցիչ Թուրքիոյ
ԱՐԱՅ ԱՒԳԻՐ
Ղալաթիա, Կիւմիւշլիւ խան
ԾԱՆՕԹ.—Գաւառներէ յանձնարարութիւնք անմիջապէս կը ղրկուին, դրամը կանխիկ վճարելի ու փոստի ծախքը գնողին վրայ ըլլալու պայմանաւ։
Մասնաւոր զեղչ վաճառողաց համար
50—21

ՎԵՐԼՈՒԾՈՒՄԸ ՑՈՅՑ ՏՈՒԱՒ ԹԷ

ՆԷՍԼԷԻ ԿԱԹԸ
ՄՕՐԻՆ կատարեալ սնունդ մը կը կազմէ. րժիշկներուն եւ մայրերուն միաձայն վկայութիւն համաձայն
ՆԷՍԼԷԻ ԿԱԹԸ
Թանկագին սնունդ մըն է տղոց եւ ծերերու համար։
50 21

Միլքմէյտ Պրէնտ
Սուիս Միլք
ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՍՆՈՒՆԴՆ Է
մեծ անունը որ գործածած են այս կաթը՝ կ'ընդունին որ
ՄԻԼՔՄԷՅՏ ՊՐԷՆՏ ՍՈՒԻՍ ՄԻԼՔԸ
ԼԱՒԱԳՈՅՆ Է ՏՂՈՑ ՀԱՄԱՐ
ՀԻՒԱՆԴՆԵՐՈՒ ՀՈՐԳԱՆՔԻ ՀԱՄԱՐ
ԵՒ ԱՄԷՆՈՒՆ ԱԼ ՕԳՏԱԿԱՐ
50—21

ԱՄԷՆ ՄԱՐԴ ԿԸ ՓԱՓԱԳԻ
ԻՐ ՆԱԽԱՍԻՐԱԾ ԱՐԴՈՒԶԱՐԴՆԵՐՈՎ
ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՈՒԻԼ

„ՓԱՌՆԱՍ"Ի

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՈՑԻՆ ՄԷՋ
Բերա, Մեծ Փողոց, Թիւ 288
ԱՆՀԱՒԱՏԱԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ

6 Քապինէ լուսանկար՝ բլաթինոտիպ 40 ղր.
6 Քապինէ լուսանկար՝ փայլուն 20 ղր.
Գունաւոր լուսանկր. բնական մեծ. 120 ղր.
12 Քապինէ լուսանկար՝ բլաթինոտիպ եւ մէկ ակրանտիսման 108 ղր.

ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ԽՆԱՄԵԱԼ ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆ
ԻՒՂԱՆԵՐԿ ՆԿԱՐՉՈՒԹԻՒՆ ՄԵՏԱՔՍԻ, ԿՏԱՒԻ ԵՒ ԹՈՒԱՂԻ ՎՐԱՅ
կ'ուզէ՞ս որ ամէն կերպով գոհ դառնաս, Փութա' լուսանկարուիլ «ՓԱՌՆԱՍ»ի։

ՎԻՆԸՐ ՊԱՆՔ-ՖԵՐԱՅՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ՝ 130,000,000 Քրոն
ՊԱՀԵՍՏԻ ԳՈՒՄԱՐ՝ 39,000,000 Քրոն

Կեդրոնատեղի՝ ՎԻԵՆՆԱ

Մասնաճիւղեր.— Կ. Պոլիս (Պոլսոյ և Բերայի գրասենեակներով), Ակրամ, Աուսիկ, Պիէլից, Պիալա, Պօզէն, Պրուն, Բէշթա, Չէրնովից, Ֆրիտէք-Միսթէք, Կրաց, Ինսպրուք, Գարլսպատ, Քլանկէնֆուրթ, Քրակաւ, Լէմպէրկ, Մարիէնպատ, Մէրան, Բիլզէն, Բրակ, Բրօսնից, Բրզէմիսլ, Ս. Բօլթէն, Թուրնով, Թէբլից, Թէշէն, Վիլաչ և Նէօշթատ։

Վինըր Պանք-Ֆէրայն պանքային ամէն գործառնութիւն կը կատարէ. փոխառութիւն կ'ընէ հաշուընթացով և արժէթուղթեր աւանդ ձգուելու փոխարէն։ Առեւտրական թուղթեր կը զեղչէ։ Չէքեր և վարկագիրներ շրջաբերութեան մէջ կը դնէ ու հեռագրաւ գումարներ կը վճարէ Թուրքիոյ և արտասահմանի գլխաւոր քաղաքներուն վրայ։ Թուրքիոյ ու օտար երկիրներու վրայ քաշուած առեւտրական թուղթերու վճարումը կը կատարէ խիստ չափաւոր սակերով։ Սակարանական հրամաններ կը կատարէ։ Արժեթուղթերու գնում և վաճառում կ'ընէ անմիջական կերպով յանձնելի։ Կը գնէ եւ կը ծախէ թանկագին դրամներ ու տոմսակներ, զարդօսկիներ եայլն։

Վինըր Պանք-Ֆէրայն խնայողական Սնտուկի մասնաւոր սպասարկութիւն մը հաստատած է, %ին 3½ տոկոսով և իր յաճախորդներուն խնայողութիւնները կ'ընդունի, ակսեալ ոսկեդրամ ։ յիսուն դրուշէն։

«Սէյֆս» դրամարկղները, որոնք Ղալաթիոյ կեդրոնատեղիին մէջ կը գտնուին, խիստ նպաստաւոր պայմաններով վարձու կը տրուին և ամէն ապահովութիւն կ'ընծայեն։

BANQUE D'ATHÈNES
ԱԹԷՆՔԻ ՊԱՆՔԱ
(ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ)
ԱՄԲՈՂՋԱՊԷՍ ՎՃԱՐՈՒԱԾ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ
50,000,000 Տրախմի
ՊԱՀԵՍՏԻ ԳՈՒՄԱՐ
9,275,000 Տրախմի
Կեդրոնատեղի՝ Աթէնք

Մասնաճիւղեր.— Կ. Պոլիս (Ղալաթիոյ և Պոլսոյ գրասենեակներով), Լոնտոն, Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Խարթում, Մանսուրա, Զակազիկ, Լիմասօլ (Կիպրոս), Սելանիկ, Քավալա, Իզմիր, Քասնթի, Սէրէզ, Սամսոն, Տրապիզոն, Քիոս, Եանինա, Պիրէոն, Քալամաթա, Վօլօ, Շիրա, Քալամաթա, Թրիփոլից, Լարիսա, Հանիա, Գանտիա, Ռեթիմօ (Կրետէ)։
Հեռագրական հասցէն՝ ԱԹԷՆՈՔԼԷՍ

Աթէնքի պանքան կը զբաղի դրամատանց վերաբերեալ ամէն կարգի գործառնութիւններով. փոխատուութիւն ապրանքներու և արժեթուղթերու վրայ, փոխանակագիրներու զեղչում, առնելիքի գանձում, վարկագրերու շրջաբերութիւն, փոխանակագիր, Թուրքիոյ ու Եւրոպայի քաղաքներուն վրայ չէքերու փոխանցում հեռագրաւ, հաշուընթաց։

Սակարանական գործառնութիւններ եւ արժեթուղթեր.— Սակարանական հրամաններու գործադրութիւն մեր ու եւրոպական հրապարակներուն վրայ, չափաւոր պայմաններով։ Արժեթուղթերու պահպանութիւն՝ աննշան վարձքի մը փոխարէն. Ջնջել և գանձում ամէն կարգի կտրոններու։

Աւանդ.— Աթէնքի պանքան դրամական աւանդ կ'ընդունի, տարին 3% (հարիւրին երեք) տոկոս վճարելով։

Խնայողութեան սնտուկ.— Աթէնքի պանքան՝ փոքր խնայողութիւնները քաջալերելու համար, խնայողութեան սնտուկի սպասարկութիւն մը կազմակերպած է, որով %ին 4 տոկոս կուտայ դրամական աւանդներու։

Առեւտրական ճիւղ.— Աթէնքի պանքային Պոլսոյ գործակալութիւն Տէյիրմէն խանի (Պոլիս, Եէմիշ-Իսկէլէսի) մէջ, Նաւամատոյցին մօտ, իր մթերանոցը կ'ընդունի շատ չափաւոր վարձքի մը փոխարէն, իր յաճախորդներու ապրանքներուն պահպանութիւնը, թէ՛ իբր աւանդ և թէ իբր երաշխաւորութիւն իր ըրած փոխատուութեանց։ Աթէնքի պանքային Լոնտոնի մասնաճիւղին մէջ ալ առեւտրական բաժին մը կայ, որ ամէն կարգի առեւտրական գործերով կը զբաղի խիստ չափաւոր պայմաններով։

Ընդհ. Տնօրէն
Ձ. Ք. ՄԱՅԱՍ

ԱՃԱՊԱՐԵՑԷ՛Ք

Տիկիննե՛ր և օրիորդնե՛ր, ձեր ամառնային գնումները ընելէ առաջ, անգամ մը այցելեցէք Լամպրօբուլօ եղբարց «Աթէնքի վաճառատունը», որ կը գտնուի Բերա, մեծ փողոց, Բանայիա եկեղեցիին քով, Բասաժ Համօբուլօ, Թիւ 278։ Ամէն օր մեծ քանակութեամբ կը հասնին զանազան գոյներով կերպասեղէններ՝ մետաքսէ, բուրդէ ու կտաւէ, կանանց քօսթիւմ-թայեօրներու և բլուզներու համար։ Սոյն վաճառատան մէջ կը գտնուին ամէն տեսակ կարնիթիւրներ և զանազան գոյներով ժապաւէններ, մետաքսէ հովանոցներ, 30 դրուշէն սկսեալ պլուզներ, ժիւբոններ, ձեռնոցներ, գուլպաներ, քօղեր, ճերմակեղէններ եայլն։ Լամպրօբուլօ վաճառատան մասնագիտութիւնն է վերջին դրութեամբ սեղմիրաններ, չանթէքլէր, ֆուլառներ եայլն։ Մասնաւոր ճիւղ մը կայ այրերու և տղոց համար։ Գնորդները կրնան վստահ ըլլալ որ սոյն վաճառատան մէջ կարելի է %ին 50 շահ մը ունենալ, ուրիշ վաճառատանց հետ բաղդատմամբ։

ՉԱՎՈՒՇՕՂԼԸՐԻ
Սիկառի Թուղթը
ԾԽԱԽՈՏԻ ՄԱՔՍԱՏԱՆ ԿԻՑ
Թիւ 14

Խարսխանիչ մարքայով ծանօթ մեր սիկառի թուղթին շատ մը կեղծերը հրապարակ հանուած են։ Ատոնց դէմ դատ բացուած է մեր կողմէ։ Ուստի մեր յաճախորդներէն կը խնդրուի ծխախոտի մաքսատան կից Թիւ 14 վաճառատունը դիմել։ Կարգ մը մանրավաճառները, ծխավաճառներ, աւելի շահ ընելու համար, ուրիշ թղթեր կը քշեն մեր ընտիր թուղթերուն տեղ։ Մխողները պէտք է ուշադրութիւն դարձնեն մեր սիկառի թուղթին կողքին վրայ և մէջը գտնուած խարսխանիշին և իւրաքանչիւր թերթիկներուն վրայ տպուած չոր դրոշմին ու 14 թիւին, նոյնպէս ուշադրութիւն դարձնելու է մեր թուղթին ազնուութեան։

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Պոլսոյ համար Բօսթ Լօքալ տրկն.		108	ղր.
» » »	վեցամս.	60	»
Գաւառներու համար տրկն.		108	»
» »	վեցամսեայ	60	»
Արտասահմանի համր. տարեկան		35	Ֆր.
» »	վեցամսեայ	20	»

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ. հասցէի փոփոխման համար 2 ղրշ.. բաժնեգիններ անպայման կանխիկ, ծանուցումներն առանձին կը սակարկուին. դրամ ղրկելու ամենադիւրին եւ աժան միջոցը Մանտաթն է։

Ատենապետ ԳԱՐԵԳԻՆ ՓՕՍԴԱՃԵԱՆ

"ԱՐԵՒԵԼՔ"Ի ԹԵՐԹՕՆ (126)

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՎԷՊ

ԿՈՄՍ ՄՈՆԹԷ-ՔՐԻՍԹՕ

Ժ.

ԻՏԱԼԻԱ.— ՍԻՆՊԱ ՆԱՒԱԶԸ

Մոնթէ-Քրիսթոյէն տասնըհինգ մղոն հեռու էին, երբ արեւը սկսաւ մարը մտնել Քորսիքայի ետին, որուն լեռները կ'երեւէին աջակողմը, երկնքին վրայ պարզելով իրենց ժանեկաձեւ տատամները. քարերու այդ շեղջակոյտը, Ատամասթորի հսկային նման, նաւակին առջեւ կը ցցուէր սպառնական, արեգակը ծածկելով, որուն վերին մասը կ'ոսկեզօծուէր. տակաւ մութը բարձրացաւ ծովէն և իր առջեւէն ջանաց վտարել լոյսի վերջին ցոլքը, որ կը շիջանէր. վերջապէս լուսաւոր ճառագայթը մինչեւ կոնին գագաթը մղուեցաւ, ուր պահ մը կանգ առաւ հրաբուխի մը բոցավառ գագաթնակէտին պէս. մթութիւնը հետզհետէ կոխելով՝ աստիճանաբար պատեց կոնին գագաթը. ինչպէս ծածկած էր խարիսխը. կղզին գորշ լերան մը պէս կ'երեւէր ալ եւս, հետզհետէ մութին մէջ թաղուելով։ Կէս ժամ յետոյ թանձր խաւար մը կը տիրէր։

Բարեբախտաբար, նաւավարները իրենց բնական եղող վայրերու մէջ կը գտնուէին և Թոսքանեան արշիպեղագոսին ամենափոքր ժայռն իսկ կը ճանչնային. եթէ ոչ՝ նաւակը պատող ամենախոր մթութեան մէջ Ֆրանցի մտահոգութեան պիտի մատնուէր։ Քորսիքան բոլորովին աներեւութացած և Մոնթէ-Քրիսթօ կղզին ալ ինքնին աներեւոյթ եղած էր. բայց նաւազները լուսան կենդանիին պէս մութը թափանցելու կարողութիւն ունէին կարծես, և ղեկավարը ամենափոքր վարանում մը իսկ չէր ցուցներ։

Արեւին մայրամուտքէն մէկ ժամ յետոյ, Ֆրանցի այնպէս թուեցաւ որ քառորդ մղոն հեռու ձախակողմը կը տեսնէր մութ զանգուած մը, բայց որովհետեւ անկարելի էր ի՛նչ ըլլալը զանազանել, լուռ մնաց, վախնալով որ նաւազներուն ծիծաղը կը շարժէ, ծփուն ամպը հաստատուն ցամաք կարծելուն համար։ Բայց յանկարծ մեծ լոյս մը տեսնուեցաւ ծովեզերքին վրայ. ցամաքը կրնար ամպի մը նմանիլ, բայց կրակը օդերեւոյթի մը հետ չէր կարելի շփոթել։

— Ի՞նչ լոյս է աս, հարցուց Ֆրանց։
— Ձայն մի՛ հանէք, կրակ է, ըսաւ նաւատէրը։
— Բայց քիչ մը առաջ կ'ըսէիք թէ կղզին անմարդաբնակ է։
— Իմ ըսածս աս էր թէ կղզին հաստատուն բնակչութիւն չունի. բայց ձեզի ըսի որ մաքսանենգներու ապաստանարան մըն է ան։
— Ծովահէններո՛ւ ալ։
— Այո՛, ծովահէններու ալ, ըսաւ Կաէթանօ, Ֆրանցի խօսքերը կրկնելով։ Այդ պատճառաւ է որ հրաման տուի կղզին անցնելու. ինչպէս կը տեսնէք, կրակը մեր ետին կը գտնուի։
— Բայց այդ կրակը աւելի ապահովութեան քան մտահոգութեան պատճառ մը կը թուի ինծի. վախու տեղ ունեցող մարդիկ այդ կրակը չպիտի վառէին։
— Օ՛, նշանակութիւն չունի տարիքս, ըսաւ Կաէթանօ. եթէ մթութեան մէջ կարենայիք հասկնալ կղզիին դիրքը, այն ատեն պիտի ըմբռնէիք թէ այդ կրակը ո՛չ կրնայ նշմարուիլ ծովեզերքէն և ոչ ալ Բիանոզայէն, այլ ծովուն բացէն միայն կրնայ տեսնուիլ։
— Ուրեմն կը վախնաք որ այդ կրակը գէշ մարդիկ հանէ՞ մեր դիմաց։
— Պէտք է վստահ ըլլալ այդ մասին, յարեց Կաէթանօ, աչքերը այդ երկրային աստղին վրայ յառած։
— Ինչպէս կարելի է վստահ ըլլալ։
— Հիմա կը տեսնէք։

Այս խօսքին վրայ, Կաէթանօ սկսաւ խորհրդակցիլ իր ընկերներուն հետ, և հինգ վայրկեանի վիճաբանութենէ յետոյ, նաւային շարժում մը ըրին լուռ կերպով, որուն շնորհիւ մակոյկին ուղղութիւնը փոխեցին. յետոյ նորէն առջի ճամբան բռնեցին. այդ փոփոխութիւնը կատարելէ քանի մը վայրկեան յետոյ, կրակը աներեւացաւ, ցամաքին դիրքը փոխուելուն համար։

Այն ատեն ղեկավարը նոր ուղղութիւն մը տուաւ նաւուն, որ զգալիօրէն կը մօտենար կղզիին. ընդհուպ մակոյկը յիսուն քայլ հեռու կը գտնուէր կղզիէն։

Կաէթանօ առագաստը վար առաւ և մակոյկը կեցաւ։

Այդ ամէնը լուռ կատարուած էր. միայն որ՝ ճամբուն փոփոխութենէն ի վեր՝ ոչ մէկ խօսք արտասանուած չէր մակոյկին մէջ։

Կաէթանօ, այդ գիշերական պտոյտը առաջարկելով, պատասխանատուութիւնը ինք ստանձնած էր։ Չորս նաւազները իրենց աչքերը չէին հեռացներ Կաէթանոյի վրայէն. միեւնոյն ատեն թիերը կ'անցնէին և կը պատրաստուէին ուժովցնելու ու թիավարելու, ինչ որ դիւրին բան չէր մութին մէջ։

Գալով Ֆրանցի, մեծ պաղարիւնութեամբ աչքէ կ'անցընէր իր զէնքերը՝ պաղարիւնութիւն մը որ մեզի ծանօթ է արդէն. երկփող երկու հրացան և մէկ քարաբինա ունէր. լեցուց զանոնք, բախոցը քննեց և յետոյ սպասեց։

Այդ միջոցին նաւատէրը հանած էր վերարկուն և շապիկը, ու տաբատն ալ վեր քաշած էր. բոկոտն ըլլալուն՝ ո՛չ կօշիկ հանելու պէտք կար և ոչ ալ գուլպայ. այդ զգեստով կամ առանց զգեստի, մարը շրթունքներուն տարաւ՝ ամենախոր լռութիւն հրամայելու համար. յետոյ ջուրը նետուելով՝ սկսաւ մեծ զգուշութեամբ լողալ, այնպէս որ անկարելի էր ամենափոքր շշուկ մը լսել։ Իր հետքը կարելի էր տեսնել շարժումներուն առաջ բերած լուսացայտ ակօսին շնորհիւ։

(Շարունակելի)